



GAZDASÁGI  
VERSENYHIVATAL

---

## VERSENYTANÁCS

---

Ügyszám: **Vj-45/2006/27.**

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa az **MBI Nemzetközi Marketing Tanácsadó és Biztosításközvetítő Kft.** (Budapest), a **Union Biztosító Zrt.** (Budapest) és a **Kereskedelmi és Hitelbank Rt.** (Budapest) ellen fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása miatt indított eljárásban nyilvános tárgyaláson meghozta az alábbi

### **határozatot**

A Versenytanács megállapítja, az MBI Nemzetközi Marketing Tanácsadó és Biztosításközvetítő Kft. és az Union Biztosító Zrt. 2000. szeptember 19-től 2002. május 31-ig, a Kereskedelmi és Hitelbank Rt. 2002. január 1-től 2002. május 31-ig az „MBI Befektetési Jövészámbla” elnevezésű biztosítási termékhez kapcsolódó hitellehetőséggel kapcsolatban a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított.

A Versenytanács kötelezi

- az MBI Nemzetközi Marketing Tanácsadó és Biztosításközvetítő Kft-t 72.000.000 Ft (Hetvenkétfélmillió forint),
- az Union Biztosító Zrt-t 24.000.000 Ft (Huszonnégyésmillió forint)
- a Kereskedelmi és Hitelbank Rt-t 3.000.000 Ft (Háromésmillió forint)

bírság megfizetésére, amelyet a határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül a Gazdasági Versenyhivatal 10032000-01037557 számú bírságbevételei számla javára kötelesek megfizetni.

A határozat felülvizsgálatát a kézhezvételtől számított 30 napon belül a Fővárosi Bíróságnak címzett, de a Versenytanácsnál benyújtható vagy ajánlott küldeményként postára adott keresettel lehet kérni.

### **I n d o k o l á s**

1. A Gazdasági Versenyhivatal azt követően indított versenyfelügyeleti eljárást az MBI Nemzetközi Marketing Tanácsadó és Biztosításközvetítő Kft. (a továbbiakban: MBI), az Union Biztosító Zrt. (a továbbiakban: Union) és a Kereskedelmi és Hitelbank Rt. (a továbbiakban: K&H) ellen, hogy észlelte, az Union MBI által értékesített „MBI Befektetési Jövészámbla” elnevezésű életbiztosítási termékét a K&H kapcsolódó (kedvezményes) hiteltermékével ajánlották az ügyfelek részére, ugyanakkor az eljárás alá vontak között a konstrukcióra vonatkozóan megállapodás nem jött létre, s az eljárás alá vontak magatartásukkal valószínűsíthetően megsértették a tisztességtelen piaci magatartás és a

versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) III. fejezetének rendelkezéseit.

## I.

### Az eljárás alá vontak

#### **Az MBI Nemzetközi Marketing Tanácsadó és Biztosításközvetítő Kft.**

2. Az MBI 1989-ben kezdte meg tevékenységét. Fő tevékenysége biztosítást, nyugdíjalapot kiegészítő tevékenység. Elsődlegesen biztosításközvetítést folytat. Ügynökei egyéni vállalkozók és betéti társaságok, s multilevel rendszerben tevékenykednek.

2005. évi nettó árbevétele 729.022.000 Ft volt.

3. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (a továbbiakban: PSZÁF) 1990. június 6-án 28/1990. számú határozatában engedélyezte az MBI számára a biztosítási alkuszi tevékenység folytatását.

A PSZÁF 2000. július 19-i, II-61/2000. számú határozatában megállapította, hogy az MBI a számára engedélyezett biztosítási alkuszi tevékenységtől eltérően biztosítási ügynöki tevékenységet végez, s kötelezte az MBI-t, hogy a tevékenységét alapvetően meghatározó – a biztosítókkal fennálló – szerződéseit 2001. január 10-ig dolgozza át úgy, hogy ezáltal tevékenysége megfeleljen a számára engedélyezett biztosítási alkuszi tevékenységre irányadó törvényes előírásoknak. A határozat indokolása kiemelte, a biztosítóintézetekről és a biztosítási tevékenységről szóló 1995. évi XCVI. törvény 31.§-ának (a határozat meghozatalakor hatályos) (2) bekezdése alapján biztosításközvetítői tevékenység két formában, biztosítási alkuszként és biztosítási ügynökként végezhető. A 31.§ (3) bekezdése értelmében az alkusz ügynöki tevékenységet nem végezhet. A biztosítási alkusz és a biztosítási ügynök fogalmának összevetését követően a határozat ismertette, az MBI ügyvezetője a PSZÁF-nak megküldött iratokat kísérő levelében kijelentette, hogy az MBI és az ügyfelek között nincs szerződéses viszony, így szerződés sincs. Ezzel szemben csatolta több biztosítóval fennálló szerződéseit, amely szerződésekben az érintett biztosító bízza meg az MBI-t biztosítási ügyletek közvetítésével. A PSZÁF megállapította, hogy az MBI biztosítók megbízásából jár el, a számára engedélyezett biztosítási alkuszi tevékenységgel szemben ténylegesen biztosítási ügynöki tevékenységet végez, megsértve a biztosítóintézetekről és a biztosítási tevékenységről szóló 1995. évi XCVI. törvény 31.§-ának (3) bekezdését és 32.§-ának (1) bekezdését.

Ezt követően az MBI 2000. december 28-án kérelmezte a 28/19990. számú engedély visszavonását, amelyről a PSZÁF 2001. február 6-án II/55/2001. számú határozatában döntött, s ugyanezen a napon a II/54/2001. számú határozatban engedélyezte az MBI számára, hogy többes biztosítási ügynöki tevékenységet végezzen [a biztosítóintézetekről és a biztosítási tevékenységről szóló 1995. évi XCVI. törvény 32.§-ának (1) bekezdése értelmében a biztosítási alkusz a biztosítási, illetve viszontbiztosítási szerződést annak a félnek az írásbeli megbízása alapján közvetíti, aki a biztosítás (viszontbiztosítás) létrejötte esetén a biztosított (viszontbiztosított) vagy a biztosítóval szerződő fél pozíciójába kerül. A 37.§ (2) bekezdése szerint a többes biztosítási ügynök tevékenységét két vagy több biztosítóval fennálló jogviszony alapján végzi, előkészíti a biztosítási szerződés megkötését, s tevékenysége kiterjedhet a szerződés megkötésén túl, a biztosító ez irányú meghatalmazása esetén a

biztosítási díj átvételére, valamint a szerződésből eredő jogok és kötelezettségek teljesítésében és lebonyolításában való közreműködésre].

A PSZÁF 2005. február 3-án kelt E-II/384/2005. számú határozatában az MBI kérelmére az MBI részére 2001. február 1-jén II/54/2001. számon kiadott, többes biztosítási ügynöki tevékenység folytatására jogosító engedélyt visszavonta és nyilvántartásából törölte, a 2005. május 30-i keltezésű E-II/376/2005. számú határozatban pedig engedélyezte, hogy az MBI független biztosításközvetítői (többes ügynöki) tevékenységet folytasson 2005. február 4-i hatállyal.

4. A Versenytanács a Vj-168/1998. számú versenyfelügyeleti eljárásban hozott határozatában megállapította, hogy az MBI és az AXA-Colonia Biztosító Rt. a fogyasztói döntés tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsítottak azzal, hogy

- biztos életbiztosítás fedezete melletti lakáshitelhez jutás lehetőségét,
- többszörös állami támogatást és átlagon felüli hozamot ígértek a fogyasztóknak, továbbá azzal, hogy
- 1998. február 23-tól nem tájékoztatták a fogyasztókat a hitelhez jutás általuk ismert feltételeiről.

A Versenytanács az MBI-t és az AXA-Colonia Biztosító Rt-t 3-3 millió forint bírság megfizetésére kötelezte.

A Versenytanács egyebek között megállapította, az MBI az AXA-Colonia Biztosító Rt-vel egyeztetve folytatta azon piacszerzésre irányuló tájékoztatását, melynek a szerződéses ajánlatokban megmutatkozó eredménye, továbbá piaczavaró hatása az életbiztosítások piacán jelentkezett. Az egyeztetett tájékoztatás tartalmáért mindkét vállalkozás versenyjogi felelősséggel tartozik, figyelemmel arra is, hogy az eljárás alá vont vállalkozások előadása szerint az ügynökök a biztosítóval kötött megállapodás alapján keresték meg a fogyasztókat. A Versenytanács magát a fogyasztóknak nyújtott írt tájékoztatást hatáskörébe tartozóan abból a szempontból vizsgálta, hogy az írásbeli, illetve a beszélgetés-vázlaton alapuló szóbeli tájékoztatás során a fogyasztók döntési szabadságára kihatóan megtévesztésre alkalmas tevékenységet folytattak-e, melynek megítélésénél a tájékoztatások egymást erősítő tartalmát, illetve az azokban használt kifejezéseknek a mindennapi életben elfogadott általános jelentését vette alapul. A fogyasztóknak adott információ, finanszírozási program néven olyan kidolgozott termékről informált, mely a megkötendő életbiztosítás fedezete melletti biztos lakáshitelhez jutást ígért úgy, hogy a fogyasztók a kínált lehetőségek hosszú távú takarékoskodás vagy hitelhez jutás között szabadon választhatnak. Ez a Tpv. 8.§-a (2) bekezdésének a) pontjába ütközően valótlannak minősült, mivel a biztosító nem rendelkezett olyan termékkel, illetve jogi lehetőségekkel, melynek alapján az életbiztosítás fedezete melletti biztos hitelhez jutást, mint a termék a fogyasztók szempontjából lényeges részét garantálhatta volna. Az eljárás alá vont vállalkozások által sem vitatottan 1998. februárjáig semmilyen formában nem állt bank a lakáshozjutás feltételeként szolgáló hitelígéret mögött, illetve ezt követően sem biztosított olyan hitelintézetet, mely egyedül az életbiztosítás mellett hitelt adna, amiről a tájékoztatás szólt.

A Legfelsőbb Bíróság mint másodfokú bíróság Kf.II. 39.908/2001/5.számú ítéletében az MBI és az AXA-Colonia Biztosító Rt. részéről a Versenytanács határozatának felülvizsgálata tárgyában benyújtott keresetet – a kereseti kérelemnek részben helyt adó elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva - elutasította.

Az ítélet rögzítette, hogy az MBI és az AXA-Colonia Biztosító Rt. egyeztetett tájékoztatásuk tartalmáért versenyjogi felelősséggel tartoznak.

Az irányadó tényállás szerint a perbeli - életbiztosítással vegyes - lakáshitelszerződés mögött 1996 őszétől, a termék értékesítésétől kezdődően 1998. február 23-ig, a Creditanstalt Bank Austria Hungary Rt-vel a szerződés megkötéséig nem állt lakáshitelt nyújtó bank. Ezen szerződés megkötését követően pedig a fogyasztók csak 1999. január 1-jétől szerezhettek tudomást a hitelnyújtás rájuk vonatkozó valamennyi feltételéről. Önmagában tehát azzal, hogy a felperes olyan életbiztosítást és lakáshitel-konstrukciót forgalmazott, amellyel nem rendelkezett - banki háttér hiányában - a Tpvt. 8.§-a (2) bekezdésének a) pontja alapján alkalmas volt a fogyasztók megtévesztésére, állapította meg a Legfelsőbb Bíróság, amely aláhúzta, a Tpvt. 8.§-ának (2) bekezdése értelmében megvalósul a versenyjogsértés a valótlan tényállítással, a valós tény megtévesztésre módon való állításával, illetőleg bármilyen megtévesztésre objektíve alkalmas tájékoztatással. Ez megvalósulhat nem csak aktív tényállítással, hanem a termék egyes tulajdonságainak elhallgatásával is. Ebből következően az adott magatartás versenyjogi megítélése szempontjából konkrét megtévesztés nélkül is megvalósulhat a jogsértés, amennyiben az objektíve is megállapítható.

Az elsőfokú bíróság ugyan azt állapította meg, hogy a fogyasztók a prospektusok tartalmából, a szóbeli beszélgetés, információ és a hot-line telefonvonalon is beszerezhető ismeretanyag alapján szabadon dönthettek a termék vásárlásáról, a Legfelsőbb Bíróság szerint azonban nem állítható, hogy mindezekből a fogyasztó a hitelnyújtás összes valódi feltételét megismerhette, mert a fogyasztó 1998. február 23-ig a hitelnyújtó bankot és az 1998. év végéig a hitelnyújtás feltételeit nem ismerhette meg, s ezt követően sem kapott teljes tájékoztatást a hitelfelvétel lehetőségeiről és feltételeiről. Ez önmagában alkalmas volt a Tpvt. 8. §-a (2) bekezdésének a) pontja szerinti jogsértés megállapításához, még akkor is, ha az életbiztosítási szerződés feltételeinek teljesítése után 5 évvel vált esedékessé a hitel felvétele. A banki háttérnek már a termék értékesítésének megkezdésekor, 1996 őszén rendelkezésre kellett volna állnia, az MBI és az AXA-Colonia Biztosító Rt. mindenre kiterjedő tájékoztatása mellett.

5. Az MBI és a Signal Biztosító Rt. ellen indított, Vj-7/2000. számú versenyfelügyeleti eljárásban a Versenytanács megállapította, hogy az eljárás alá vont vállalkozások „MBI Otthonteremtés” elnevezésű prospektusaikban a fogyasztók megtévesztésére alkalmas tájékoztatást adtak. Ezen prospektusok terjesztését a határozat kézhezvételével egyidejűleg megtiltotta, az MBI-t 4 millió, a Signal Biztosító Rt-t 2 millió forint bírság megfizetésére kötelezte.

Az „MBI Otthonteremtés” terméket választó fogyasztó 20 éves időtartamra életbiztosítást kötött, amelyet lakáshitellel kombináltak. A biztosítás úgynevezett vegyes típusú, halálesetre is szóló, de meneteközben részki fizetések is nyújtó életbiztosítás volt. A módoszat a lakáshitel törlesztése mellett más célra, például életjáradékra is felhasználható. Az ügyfél a négy évig fizetett biztosítási díj után, befizetve előre az 5. évi biztosítási díjat jelzáloghitelhez juthat, amelynek mértéke maximum a biztosítási összeg. A kölcsönfelvételt követően a biztosító részki fizetéseit a bankhitel tőketörlesztésére fordítják, így a szerződéskötőnek a szerződés két évtizede alatt az aktuális biztosítási díjak mellett a jelzálogkölcsön felvétele után a banki kamatokat kell még fizetnie. A bankhitel az általában szokásosan igénybevehető, lakóingatlan építésére, cseréjére, felújítására, korszerűsítésére, vagy bővítésére szolgálhat. A szerződéskötő ügyfelek nem tudhatják pontosan a szerződéskötés időpontjában, hogy milyen feltételekkel kapnak majd hitelt a megadott banktól.

Az „MBI Otthonteremtés” mint finanszírozási program lényeges tulajdonsága a hitelhez jutás biztos lehetősége. A rendelkezésre álló iratok tanulsága szerint a hitelt nyújtó bank ugyanolyan szigorú és részletes bonitás vizsgálatot végez az életbiztosítási szerződéssel rendelkező ügyfelekkel, mint bármely más hitelígyénlővel. Adott esetben ez még szigorúbb is lehet, mivel az ügynöktől értesülnek az esetleges fizetési késedelmekről is, és így megtagadhatják a hitel folyósítását a fizetési késedelembe esett szerződéssel. Emellett olyan

feltételekkel kell szembesülniük az 1997. és 1999. között szerződést kötőknek a hitelfelvétellel kapcsolatban, amelyről a szerződés megkötésekor nem is tudhattak.

A Versenytanács az MBI és a Signal Biztosító Rt. versenyjogi felelősségét egyaránt megállapította.

A Versenytanács a bírság összegének meghatározása során az MBI tekintetében figyelemmel volt arra, hogy a hasonló versenyjogsértést állapított meg a Versenytanács 1999. május 10-én kelt Vj-168/1998/78. számú határozatában. Mivel ez az eljárás nem volt hatással az MBI magatartására, semmiben nem változtatott, ezért ebben az eljárásban a Versenytanács magasabb összegű bírság kiszabását tartotta csak alkalmasnak, hogy az MBI-t a jövőben hasonló jogsértő magatartás elkövetésétől visszatartsa, az önkéntes jogkövetésre rábírja.

A Versenytanács határozatának felülvizsgálata céljából az MBI és a Signal Biztosító Rt. keresetet nyújtott be. A Fővárosi Bíróság 2.K. 30.587/2004/3-I. számú végzésében megállapította, hogy a per szünetelés folytán megszűnt.

### **Az Union Biztosító Zrt.**

6. A 1991-ben alapított Union-nak 1999-ben vált 100%-os tulajdonosává a Wiener Städtische Versicherung AG. Biztosítási tevékenységét az Állami Biztosításfelügyelet által kiállított 05/1991. számú engedély alapján folytatja.

2005. évi díjbevétele 14,5 milliárd forint volt, ezen belül életbiztosítási díjbevétele 3,5 milliárd forintot tett ki. Az életbiztosítási ágból származó díjbevétel jelentős része befektetési egységekhez kötött életbiztosításokból származott, s ilyen termékkel rendelkező szerződői javára több milliárd forint értékben hajtott végre befektetéseket.

7. Az Union ellen fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának tilalmába ütköző magatartás kapcsán korábban nem folyt versenyfelügyeleti eljárás.

### **A Kereskedelmi és Hitelbank Rt.**

8. A K&H és az általa közvetlenül vagy közvetve irányított vállalkozások alkotta vállalkozáscsoport a pénzügyi szolgáltatások teljes választékát kínálja ügyfeleinek (számlavezetés, befektetések, megtakarítások, hitelek, bankgaranciák, letétkezelés, biztosítási szolgáltatások nyújtása stb.). Az eljárás alá vont kiterjedt országos fiókhálózattal rendelkezik. A PSZÁF a részvénytársasági formában működő hitelintézetek elemzési csoportjain belül 2006-ban eljárás alá vontat a 7 nagybank között, a 3. helyen tartotta nyilván. 2005-ben csak a nettó kamat és kamatjellegű bevétele meghaladta az 56 milliárd forintot.

9. A Vj-153/2004. számú versenyfelügyeleti eljárásban a Versenytanács megállapította, a K&H a fogyasztók megtevesztésére alkalmas tájékoztatást tett közzé „Hírmondó” című kiadványa 2004. áprilisi számában a Visa bankkártyával rendelkezők részére 2004. április 1. és június 30. között megtartott akcióval kapcsolatban.

A határozatban a Versenytanács aláhúzta, a jogsértés valamely lényeges körülmény elhallgatásával, hiányos tájékoztatással is megvalósítható (vö. pl. a Legfelsőbb Bíróság Vj-

137/1998. számú ügyben hozott Kfv. X. 39.924/2002/8. számú, illetve Vj-168/1998. számú ügyben hozott Kf. II. 39.908/2001/5. számú ítéletével, a Fővárosi Bíróság Vj-91/2002. számú ügyben hozott Főv. Bír. 2.K. 30.624/2003/3. ítéletével).

A jogsértés megállapítása mellett a Versenytanács nem szabott ki bírságot az eljárás alá vonttal szemben, mivel megítélése szerint a jogsértés megállapítása önmagában alkalmas volt annak megakadályozására, hogy az eljárás alá vont a jövőben hasonló jogsértést kövessen.

10. A Vj-33/2005. számú versenyfelügyeleti eljárásban hozott határozatában a Versenytanács megállapította, a K&H a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított a „K&H megtakarítási betétszámla” elnevezésű termékére vonatkozó egyes tájékoztatásaival. E magatartás további folytatását a Versenytanács megtiltotta, s 10 millió forint bírságot szabott ki a K&H-val szemben. A határozat felülvizsgálata iránt indított bírósági eljárás még nem zárult le.

## II.

### Az érintett piac

11. A jelen eljárásban érintett piacnak minősül egyrészt az életbiztosítások piaca, másrészt a lakossági ügyfelek részére nyújtott lakáshitelek piaca. Érintett földrajzi piacnak Magyarország területe tekintendő.

12. Lakáscélú felhasználásra több mint kétszáz hitelintézeti kölcsönterméket lehetett igénybe venni a vizsgált időszakban, így különösen piaci kamatozású jelzálog alapú hiteleket, kamattámogatásos lakáscélú hiteleket (ezen belül kiegészítő kamattámogatásos jelzálog alapú hitelt, jelzáloglevél kamattámogatásos vagy forrásoldali támogatásos jelzáloghitelt), valamint állami kezességvállalással egybekötött hiteleket.

2001 elejéhez képest 2004 közepére a lakáshitelek állománya több mint kilencszeresére nőtt, azzal, hogy 2003 végétől a növekedés üteme lassult. A lakáshitel-állomány 2004. évi változása nemcsak mennyiségi, hanem szerkezeti változást is magában foglalt, a támogatott hitelek aránya csökkent, jelentős mértékben tért nyertek a deviza alapú konstrukciók, valamint megjelentek az ingatlanlízing termékek.

A biztosítók a bankokkal való együttműködés révén egyrészt mint ügynökök szereplői a piacnak, másrészt a hitelintézetek és a velük együttműködő biztosítók által kínált lakáshitel termékek között vannak eleve életbiztosítással kombinált termékek is. Ezekre az a jellemző, hogy a biztosítási szerződés futamideje alatt a hitelintézetnek tőkét nem, csak kamatot és kezelési költséget törleszt az ügyfél, a tőkét meghatározott időpontokban (jellemzően 10 év után), végső soron a biztosítási szerződés futamidejének lejártakor a biztosításban realizált összegből fizeti meg a kölcsön adósa, azonban a biztosító részére folyamatosan fizetnie kell a biztosítás díját. Az ilyen kombinált termékek előnye, hogy az adós esetleges halála (rokkantsága) esetén a biztosító visszafizeti a banknak a kölcsön fennmaradt összegét, hátránya viszont, hogy összességében magasabb lehet a fogyasztó havi terhe, mint egy hagyományos kölcsönnél.

Az 1990-es évek végén kötött megállapodások keretében a bankok vállalták, hogy a biztosítóknál lépcsőzetes életbiztosítási szerződéssel rendelkező ügyfél részére hosszúlejáratú kölcsönt nyújtanak, amennyiben azok hitelképesek. A 2002 után született megállapodások alapján a bankok ajánlatában szereplő kombinált termékek főként a támogatott lakáshitel igényekre épülnek, azonban a kapcsolódó biztosítási díj miatt drágábbak a hagyományos

lakáskölcsönöknél, ugyanakkor ha megfelelnek a jelenlegi adott jogszabályi előírásoknak, az életbiztosítás kapcsán kedvezőbb adózási szabályok irányadók.

13. Az életbiztosítási ágon belül megkülönböztetendők a befektetési egységekhez kötött életbiztosítások.

A biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény (a továbbiakban: Bit.) 3.§-a (1) bekezdésének 4. pontja szerint a befektetési egységekhez kötött életbiztosítás (unit linked) olyan életbiztosítási termék, amelynél a biztosító a biztosítási szerződés alapján képzett biztosítástechnikai tartalékot az általa létrehozott, önálló befektetési politikával rendelkező, elkülönítetten kezelt - azonos értékű, elméleti elszámolási részekből (befektetési egységekből) álló - eszközállományokba (eszközalapokba) vagy más, befektetési alapkezelésre jogosult társaság által kezelt befektetési alapokba helyezi befektetés céljából, a szerződő választásától függően, a szerződésben előre meghatározott szabályok szerint [a biztosítási termék fogalmát ugyanezen bekezdés 9. pontja határozza meg: meghatározott biztosítási kockázatokra vagy kockázatcsoportokra kidolgozott feltétel- és teljesítési rendszer].

A Bit. befektetési egységekhez kötött életbiztosításokra vonatkozó előírásai közül kiemelhetők

- a fogalom meghatározások [a 3. § (1) bekezdésének 18. pontja adja meg az eszközalap, a 35. pontja pedig a kockázatnak kitett összeg fogalmát],
- a biztosítót a Felügyelet irányában az eszközalappal összefüggésben terhelő bejelentési kötelezettség különleges szabályai [lásd a 72. § (2) és (3) bekezdését],
- a szerződés egyes tartalmi elemeinek meghatározása [96. § j) pont],
- az ezen biztosítás különlegességéből fakadóan sajátos tartalékolási, befektetési és eszköznyilvántartási előírások [lásd pl. a 117. § (1) bekezdését és (2) bekezdésének i) pontját, a 132. § (4) bekezdését, a 136. § (2) bekezdését, a 141. §-t, a 142. § (2) bekezdését, 143. §-ának (1) és (2) bekezdését, a 144. §-t, de ez e témakörrel összefüggő rendelkezések közül megemlíthető a 133. § (3) és (6) bekezdése is],
- a biztosítót a szerződő (biztosított) irányában terhelő tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó különleges rendelkezések [166. § (11) bekezdés],
- a felszámolás, illetve a végelszámolás esetén figyelembe veendő szabályok [222. § (2) és (3) bekezdés].

A 2004. május 1-ig hatályban volt, a biztosítóintézetekről és a biztosítási tevékenységről szóló 1995. évi XCVI. törvény szintén rendelkezett a befektetési egységekhez kötött életbiztosításokról, a törvénynek az élet típusú biztosítási ág ágazatok szerinti kockázati besorolásáról szóló 2. számú mellékletének 3. pontjában került feltüntetésre. A 48.§ k) pontjában előírásra került, hogy a biztosítási szerződésnek tartalmaznia kellett a befektetési egységhez kötött életbiztosítások befektetéseinek elhelyezéséről és értékéről való napi tájékoztatási lehetőséget. A törvény több rendelkezést tartalmazott a tartalékképzéssel kapcsolatban [75.§ (2) bekezdés i) pont, 84.§ (4) bekezdés, 88.§].

Egyéb jogszabályok is rendelkeznek a befektetési egységekhez kötött életbiztosításokról, így például a biztosítók éves beszámoló készítési és könyvviteli kötelezettségének sajátosságairól szóló 192/2000. (XI. 24.) Korm. rendelet.

2002. november 19-én lépett hatályba a befektetési egységekhez kötött életbiztosítások esetén az ügyfeleknek történő tájékoztatás formájáról és tartalmáról szóló 33/2002. (XI. 16.) PM rendelet, amely egyebek között meghatározza az eszközalap, a befektetési egység, az eszközalap nettó eszközértéke, a befektetési egység vételi árfolyama, a számla és az alszámla fogalmát, rögzíti a befektetési egységekhez kötött életbiztosítások esetén a biztosító által

évente legalább egy alkalommal a szerződő részére teljesítendő tájékoztatási kötelezettség szabályait, valamint előírja, hogy a biztosító minden munkanapon milyen formában köteles a befektetési egységekhez kötött életbiztosításaihoz kapcsolódó befektetési egységek vételi árfolyamáról és az eszközalapok nettó eszközértékéről rendszeres nyilvános tájékoztatást adni.

A PSZÁF 2006-ban három olyan ajánlást tett közzé, amelyek a befektetési egységekhez kötött életbiztosításokra is kiterjedően fogalmazzák meg a felügyeleti hatóság javaslatait [a Felügyeleti Tanács 1/2006. (I. 27.) számú ajánlása a befektetés-kezelési (vagyonkezelési) tevékenységet igénybevevő ügyfelek tájékoztatása során alkalmazandó elvekről, 2/2006. (II. 2.) számú ajánlása a befektetés-kezelési (vagyonkezelési) tevékenységet végzők befektetési döntéshozatalával, üzletkötéseikkel kapcsolatos elvárásokról, valamint a felmerülő kockázatok kezeléséről és 3/2006. (III. 1.) számú ajánlása a hozamok, referencia-hozamok számításáról].

14. Az életbiztosítási ágban a biztosítók, s ezen belül az Union díjbevétele a PSZÁF és a Magyar Biztosítók Szövetsége által közzétett adatokból megállapíthatóan az alábbiak szerint alakult 2000 és 2004 között, az Union esetében feltüntetve a befektetési egységhez kötött életbiztosítási szerződések számát is:

	2000	2001	2002	2003	2004
<b>Életbiztosítási ág összesen</b>	178,4 milliárd Ft	172,7 milliárd Ft	200,7 milliárd Ft	220,1 milliárd Ft	239,0 milliárd Ft
<b>Befektetési egységekhez kötött életbiztosítások</b>	76,1 milliárd Ft	62,2 milliárd Ft	71,7 milliárd Ft	82,6 milliárd Ft	87,0 milliárd Ft
<b>Az Union díjbevétele az életbiztosítási ágban</b>	2,1 milliárd Ft	3,9 milliárd Ft	4,5 milliárd Ft	3,9 milliárd Ft	3,4 milliárd Ft
<b>Az Union díjbevétele befektetési egységekhez kötött életbiztosításokból</b>	0,5 milliárd	2,3 milliárd Ft	3,0 milliárd Ft	2,3 milliárd Ft	1,7 milliárd Ft
<b>Az Union befektetési egységekhez kötött életbiztosításainak száma</b>	1.263 darab	6.774 darab	11.547 darab	11.628 darab	10.558 darab

Az adatokból megállapíthatóan piaci részesedése az életbiztosítási piacon a vizsgálattal érintett időszakban minden évben 2% alatt maradt, ugyanakkor a befektetési egységekhez kötött életbiztosítási szerződéseinek száma a 2000. évhez viszonyítottan igen jelentősen megnőtt. Ez 2001-ben és 2002-ben együtt járt a díjbevétel jelentős emelkedésével is, majd ezt követően csökkent az ezen biztosításokból származó díjbevétel nagysága.



### III. Az eljárás alá vontak vizsgált magatartása

15. Az „MBI Befektetési Jövősámla” elnevezésű biztosítási termék egy folyamatos díjfizetésű, határozott tartamra (legalább 20 évre) szóló, befektetési eszközalapokhoz kapcsolódó (unit linked) életbiztosítás. Biztosítási eseménynek minősül, ha a biztosított

- a szerződésben megjelölt biztosítási tartam végét életben megéli,
- átmenetileg munkaképtelenné válik,
- a magyar társadalombiztosító által megállapított teljes és végleges rokkanttá válik,
- a biztosítási tartamon belül meghal.

Ha a biztosítási tartamból három év már eltelt, a szerződő írásban kérheti a biztosítás visszavásárlását. A biztosítási kötvény visszavásárlási értéke a biztosítás kezdetétől eltelt időtől függ. A kifizetésre kerülő összeg nagysága a szerződő számláján nyilvántartott kezdeti befektetési egységek (a folyamatos díjfizetésű biztosítás első két évében vásárolt befektetési egység) aktuális értékének a százalékában kerül meghatározásra, amely azt jelenti, hogy például az 1-3. évben ez 0%, a 4. évben 3%, az 5. évben 6%. A felhalmozási egységek 100%-ban visszavásárolhatók (a felhalmozási befektetési egység a kezdeti befektetési egységen túl vásárolt befektetési egység). Mindez azt eredményezi, hogy a biztosítási jogviszony első éveiben a szerződő számára jelentős anyagi veszteséget okoz a biztosítás visszavásárlása.

Az „MBI Befektetési Jövősámla” termékhez mint alapbiztosításhoz kapcsolódhat

- egy rizikó kockázati életbiztosítás, amely esetén biztosítási eseménynek minősül a biztosítottnak a kockázatviselés időszaka alatt bekövetkezett halála, illetőleg
- egy baleseti maradandó egészségkárosodás és baleseti halál esetére szóló kiegészítő biztosítás, amikor a biztosító akkor teljesíti a szerződésben meghatározott szolgáltatását, ha a biztosított a kockázatviselés tartama alatt baleset során bekövetkezett maradandó egészségkárosodást szenved, meghal, illetőleg ha közúti baleset során életét veszíti.

16. A biztosítóintézetekről és a biztosítási tevékenységről szóló 1995. évi XCVI. törvény 138.§-ának a termék terjesztése megkezdésének időpontjában hatályos (3) bekezdése előírta, a biztosító köteles a Felügyeletnek a terjesztés megkezdéséig, illetve később folyamatosan megküldeni a módosattal összefüggésben kidolgozott mindazon iratot (az ajánlat, a kötvény mintáját stb.) és ügyféltájékoztatót, amelyet az ügyfelek megkapnak.

Amint azt a PSZÁF (Union által becsatolt) 2001. október 18-i levele (Vj-45/2006/24.) mutatja, az Union e kötelezettségének eleget tett.

17. A PSZÁF az Union-nál 2004. augusztus 30. és szeptember 24. között lefolytatott átfogó helyszíni ellenőrzés alapján 2005. március 3-án meghozott, J-II/B-136/2005. számú határozatában több hiányosságot állapított meg az „MBI Befektetési Jövősámla” elnevezésű termék vonatkozásában.

18. Az Union 2000. szeptember 15-én és december 29-én kötött biztosításközvetítésre vonatkozó megállapodást az MBI-vel mint biztosítási alkusszal.

A 2000. szeptember 15-i megállapodás (Vj-45/2006/11.) kizárólag egyetlen biztosítási termék, az „MBI Befektetési Jövősámla” közvetítésére vonatkozott. A megállapodás az alkusz (az MBI) kötelezettségei között rögzíti, hogy a biztosítónál (az Union-nál) kidolgozott, a PSZÁF által jóváhagyott szabályzatokon, illetőleg az alkusz (az MBI) által kidolgozott és a biztosító (az Union) által elfogadott konstrukciókon alapuló – kockázatokat helyez el. Az

alkusz (az MBI) a biztosító által a részére kidolgozott „Befektetési Jövőszámla” elnevezésű unit linked termékek értékesítésére kizárólagosan jogosult.

Az Union és az MBI közötti 2000. szeptember 15-i megállapodás értelmében a termék értékesítéséhez kapcsolódó nyomtatványok, marketing anyagok költségeit az Union és az MBI 50-50%-ban viselte. Az Union volt köteles fizetni a szerződési feltételek, az ajánlatok, nyilatkozatok költségét, míg az MBI-nek kellett állnia az „MBI Befektetési Jövőszámla” termék kivonatos reklámanyagának költségét. Az Union elődása szerint az MBI végül nem fizette ki az Union által megelőlegezett költségeket.

Az MBI az „MBI Befektetési Jövőszámla” termék értékesítése után kiemelkedően magas szerzési jutalékokra és a 2-5. évek után ún. speratív jutalékokra (fenntartási jutalékokra) jogosult (ezek mértéke üzleti titkot képez). Ez utóbbi azt eredményezi, hogy az MBI még évekkal az adott biztosítási szerződés megkötését követően is jogosult jutalékokra.

Az Union és az MBI 2005 májusában az MBI közvetítői minőségének változása miatt módosította a 2000-ben megkötött megállapodást többes ügynöki szerződésre. Az Union és az MBI 2005. május 2-án megállapodott abban, hogy az „MBI Befektetési Jövőszámla” további terjesztésre nem kerül mindaddig, amíg annak feltételeit a PSZÁF által meghatározott módon az Union nem módosítja.

Az MBI-vel 2000. szeptember 15-én megkötött megállapodás aláírásakor, 2000. szeptember 15-én sem az Union, sem az MBI nem állt szerződésben a K&H-val az Union „MBI Befektetési Jövőszámla” biztosítással rendelkező ügyfelei által igénybe vehető hitellehetőségek tárgyában.

19. Az Union a több száz ügynököt foglalkoztató MBI útján 2000. szeptember 19-től 2004. szeptember 1-ig értékesítette a terméket. A szerződéskötések döntő többségére 2001-ben és 2002-ben került sor. A megkötött szerződések pontos száma üzleti titoknak minősül.

20. Az ügyfelek számára a biztosítási szerződés létrejöttét megelőzően átadásra került egy, az Union és az MBI nevét, illetve logóját egyaránt tartalmazó, a szerződéskötés során aláírandó dokumentumokat magában foglaló, az MBI által készített négyoldalas mappa, amely az MBI ügyvezető igazgatójának nyilatkozataiból megállapíthatóan az MBI belső oktatásain is felhasználásra került és alapját képezte az elhangzott szóbeli tájékoztatásnak is (Vj-45/2006/11.).

A mappa több változatban készült. Ezek közül három vált ismertté a versenyfelügyeleti eljárásban:

20.1. Az iratok között Vj-45/2006/3/F/4. szám alatt elfekvő mappa arról ad tájékoztatást, hogy

A Befektetési Jövőszámla megvalósítja

...  
... saját otthonát  
Kedvező hitellehetőség révén megvalósíthatja álmai lakását.

Hitellehetőség	A szükséges bonitási feltételek mellett a Jövőszámla saját otthona finanszírozásának lehetőségét kínálja, legkorábban a Jövőszámla megnyitásától számított harmadik év elejétől
Maximális hitelösszeg	A hitelösszeg elérheti éves megtakarítása hússzorosát.
Kockázati fedezet	Hitelfelvétel esetén kiegészítő életbiztosítása gondoskodik családja anyagi védelméről.
Rugalmas ügyintézés rendelkezésre.	A hiteligény esetén teljes körű hitelasszisztencia szolgáltatás áll rendelkezésre.

20.2. Az iratok között Vj-45/2006/11/T/4. szám alatt elfekvő mappa a következőket tartalmazta:

A Befektetési Jövészámlla finanszírozza...

... az Ön saját otthonát

Kedvező hitellehetőség révén megvalósíthatja lakásálmait. Tőkéje azonban tovább dolgozik Önnek jelentősen hozzájárulva ezzel a felvett hitel törlesztéséhez

Zökkenőmentes lebonyolítás

A finanszírozás és az előgondoskodás lebonyolításához megbízható és kompetens partner áll rendelkezésre

Azonnali törlesztés halál esetén

A felvett hitel azonnali törlesztése a biztosítási összeg és az aktuális kötvényérték biztosságot nyújt hozzátartozói számára

Hitelgarancia

A szükséges bonitási feltételek mellett és a hitelezési határok figyelembe vételével a Jövészámlla a saját otthon finanszírozásának lehetőségét garantálja...

20.3. Az MBI által 2002 májusában megrendelt és azt követően alkalmazott mappa (Vj-45/2006/24.) nem tartalmaz utalást a hitellehetőségre.

21. Az MBI munkatársai számára készített értékesítési segédlet (Vj-45/2006/3/F/2.) része egy „Tájékoztató kivonat a részletes szabályzatból és banklevélből” című irat, amely az alábbiakat tartalmazza, azzal, hogy minden oldalon szerepel az „MBI – Befektetési Jövészámlla hitellehetőséggel” közlés:

MBI – Befektetési Jövészámlla hitellehetőséggel

egy befektetési eszközalapokhoz kapcsolt életbiztosítás, haláleseti vagy eléricsi kifizetéssel.

A termék hitellehetőséggel rendelkezik a harmadik megkezdett biztosítási évtől lakásfelújításra, lakásépítésre vagy lakásvásárlásra.

MBI – Befektetési Jövészámlla hitellehetőséggel segít megvalósítani Önnek:

...

3. Saját otthonát: Jövészámllája segítségével lehetősége nyíllhat hitelkedvezményre.

Tőketartozását Jövészámlla segítségével egy összegben törlesztheti, így a felhalmozott nyereség az Ön rendelkezésére áll.

Előre tervezheti a hitelfelvétel idejét, és a hitelösszeg nagyságát;

Előre ismerheti a hitelnyújtás feltételeit és felépítheti hitelképességét;

A törlesztési időszakban csak kamatot törleszt;

A törlesztés vége egybeesik a Jövészámlla lejáratával, tőkéje egy összegben törleszti a hiteltartozást, a fennmaradó nyereség az Öné.

A „Tájékoztató kivonat a részletes szabályzatból és banklevélből” című irat egyik másik oldala a következőt tartalmazza:

MBI – Befektetési Jövészámlla hitellehetőséggel

#### HITELLEHETŐSÉG

1. MBI - Jövészámlla segítségével a harmadik megtakarítási évtől kezdődően hitelfelvételre van lehetősége, lakásfelújítás, lakásépítés vagy lakásvásárlás céljára.

2. A hitelösszeg felső határa az ügyfél által a teljes futamidőre befektetendő összeg, futamideje megegyezik a Jövészámlla hátralévő futamidejével.

3. Hiteligény esetén a hitel folyósítását megelőzi a partnerbank hitelképességi vizsgálata. A feltételek összefoglalását megtalálja a banklevélben.

4. Jövészámlla hitele törlesztőrészletét csökkenti, hogy a hitelfelvételt követően a bankköltség mellett tőkét nem, csak kamatot törleszt.

5. A bank garantálja az MBI – Jövőszámla hitellehetőséggel rendelkező ügyfelek részére, hogy megfelelő bonitás esetén piaci hitelkamataihoz képest kedvezőbb kamatfeltételeket biztosít.

6. Hitelfelvételkor a hitelösszeg erejéig a bank válik a Jövőszámla kedvezményezettjévé, ebben az esetben kiegészítő kockázati életbiztosítás szükséges. Ez azt jelenti, ha az ügyfél a hitel futamideje alatt meghal, a biztosító kiegyenlíti a hiteltartozást a banknak. A Jövőszámlán fennmaradó nyereséget az ügyfél által megjelölt kedvezményezett kapja.

7. A futamidő végén a Jövőszámlán felhalmozott tőkéből kiegyenlítik a hiteltartozást, és a fennmaradó nyereséget az ügyfél kapja.

22. A termék értékesítésének megkezdése és annak befejezése között a szerződő biztosítási ajánlatának megtételére szolgáló formanyomtatvány tartalma is változott.

22.1. A „2000 MBI” felirattal ellátott, „MBI® Investment ZukunftsConto© - MBI® Befektetési Jövőszámla© Ajánlat befektetéshez kapcsolódó egyéni élet- és balesetbiztosításra”, 2001-ig alkalmazott formanyomtatvány (Vj-45/2006/11/T/2.) belső oldala egyebek között tartalmazza, hogy

„Az MBI® Investment ZukunftsConto© finanszírozza ...  
MBI® Befektetési Jövőszámla©

...

... az Ön saját otthonát

Kedvező hitellehetőség révén megvalósíthatja lakásálmait. Tőkéje azonban tovább dolgozik Önnek, jelentősen hozzájárulva ezzel a felvett hitel törlesztéséhez.”

Az eljárás során benyújtott ajánlati formanyomtatványhoz csatolásra került két, a szerződő (biztosított) nyilatkozatának megtételére szolgáló formanyomtatvány, amelyeken a „2001. december” dátum szerepel. A „Befektetési eszközalapokhoz kapcsolódó, folyamatos díjfizetésű életbiztosításokhoz” elnevezésű, igen nehezen olvasható kivitelezésben elkészített nyilatkozat egyebek között azt tartalmazza, hogy

A szerződő illetve biztosított tudomásul veszik, illetve hozzájárulnak ahhoz, hogy:

...

- a szóbeli közlések vagy kikötések csak akkor érvényesek, ha azokat a biztosító illetékes szerve írásban igazolja”

22.2. A „2003 MBI” felirattal ellátott ajánlati formanyomtatvány (Vj-45/2006/10/A/9.) nem tartalmazza a hitellehetőségre történő utalást.

22.3. Nem ismert a Versenytanács előtt, hogy 2002. évben készült-e újabb formanyomtatvány vagy a 2001-ben készült került ekkor is alkalmazásra.

23. A biztosítási szerződési ajánlat benyújtását követően az Union a biztosítási kötvénnyel együtt egy tájékoztatót is megküldött a szerződőknek.

23.1. A 2001 decemberében alkalmazott „Tájékoztató kivont a részletes szabályzatból” dokumentum (Vj-45/2006/24.) első oldala közli,

MBI – Befektetési Jövőszámla hitellehetőséggel segít megvalósítani Önnek...

23.2. A 2002 januárjától alkalmazott, „Tájékoztató kivonat a részletes feltételekből és a banklevélből” címet viselő dokumentum (Vj-45/2006/3/F/7., Vj-45/2006/24.) minden egyes oldalon figyelemfelhívásra alkalmas módon tartalmazza az

MBI – Befektetési Jövőszámla hitellehetőséggel,

illetve az

MBI – Jövőszámla hitellehetőséggel

kitételt, továbbá az 1. oldalán alábbiakat:

MBI – Befektetési Jövőszámla hitellehetőséggel segít megvalósítani Önnek:

...

3. Saját otthonát: Jövőszámlája segítségével lehetősége nyílna hitelkezdvezményre. Tőketartozását Jövőszámla segítségével egy összegben törleszheti, így a felhalmozott nyereség egy összegben az Ön rendelkezésére áll.

Előre tervezheti a hitelfelvétel idejét, a hitelösszeg nagyságát;

Előre ismerheti a hitelnújtás feltételeit és felépítheti hitelképességét;

A törlesztési időszakban csak kamatot törleszt;

A törlesztés vége egybeesik a Jövőszámla lejáratával, tőkéje egyösszegben törleszti a hiteltartozást, a fennmaradó nyereség az Öné.

A dokumentum egy külön oldalon az alábbiakat tartalmazza:

#### HITELLEHETŐSÉG

1. MBI - Jövőszámla segítségével a harmadik megtakarítási évtől kezdődően hitelfelvételre van lehetősége, lakásfelújítás, lakásépítés vagy lakásvásárlás céljára.

2. A hitelösszeg felső határa az ügyfél által a teljes futamidőre befektetendő összeg, futamideje megegyezik a Jövőszámla hátralévő futamidejével.

3. Hiteligény esetén a hitel folyósítását megelőzi a partnerbank hitelképességi vizsgálata. A feltételek összefoglalását megtalálja a banklevélben.

4. Jövőszámla hitele törlesztőrészletét csökkenti, hogy a hitelfelvételt követően a bankköltség mellett tőkét nem, csak kamatot törleszt.

5. A bank garantálja az MBI – Jövőszámla hitellehetőséggel rendelkező ügyfelek részére, hogy megfelelő bonitás esetén piaci hitelkamataihoz képest kedvezőbb kamatfeltételeket biztosít.

6. Hitelfelvételkor a hitelösszeg erejéig a bank válik a Jövőszámla kedvezményezettjévé, ebben az esetben kiegészítő kockázati életbiztosítás szükséges. Ez azt jelenti, ha az ügyfél a hitel futamideje alatt meghal, a biztosító kiegyenlíti a hiteltartozást a banknak. A Jövőszámlán fennmaradó nyereséget az ügyfél által megjelölt kedvezményezett kapja.

7. A futamidő végén a Jövőszámlán felhalmozott tőkéből kiegyenlítik a hiteltartozást, és a fennmaradó nyereséget az ügyfél kapja.

23.3. Az Union által a biztosítási kötvénnyel együtt megküldött tájékoztató (Vj-45/2006/24.) 2002 júniusában módosult, abban nincs utalás a hitellehetőségre.

23.4. Az MBI becsatolt egy, az előző tájékoztatókhoz nagymértékben hasonló kivitelezésű, fejlécén az Union nevét tartalmazó, a „Tájékoztató kivonat a részletes szabályzatból” címet viselő dokumentumot (Vj-45/2006/11/T/3.), amely többször figyelemfelhívásra alkalmas módon tartalmazza az

MBI – Befektetési Jövőszámla hitellehetőséggel,  
illetve az

MBI – Jövőszámla hitellehetőséggel

kitételt, az első oldalon azt is közölve, hogy

A termék hitellehetőséggel rendelkezik a harmadik megkezdett biztosítási évtől lakásfelújításra, lakásépítésre vagy lakásvásárlásra.

E tájékoztató alkalmazásának pontos időpontja nem ismert.

24. A K&H által készített és munkatársa aláírását magán viselő „banklevelet” az „MBI Befektetési Jövőszámla” terméket az Union-nal megkötött megállapodás alapján értékesítő MBI adta át az ügyfeleknek 2002. január 1-től. A „banklevél” a fogyasztók számára összefoglalta a K&H ígérvénye szerinti hitellehetőségre vonatkozó tájékoztatást, gyakorlatilag a hiteltermék igénybevételének főbb feltételeit.

A „banklevél” azt követően került aláírásra a K&H részéről, hogy az MBI-vel kapcsolatban álló Ingatlanhitel Plusz Kft. 2001. november 20-i keltezésű levelével megkereste a K&H-t. A „banklevél” tényleges elkészítőjét a K&H nem tudta pontosan megjelölni, közölve, azt feltehetően az MBI készítette (55. pont).

A „banklevél” három, átíróslapból állt, amelyet az ügyfél a szerződés megkötésével együtt írt alá. A három lapból egyet az ügyfél, egyet az MBI, egyet pedig az Union tartott meg, utóbbi a teljes szerződéses aktával együtt.

A K&H munkatársa által fénymásoltan (és jellemzően a szerződő, illetve a biztosított által ténylegesen is) aláírt, fejlécén a K&H logóját, nevét és címét feltüntető, a „Lakáskölcsön nyújtási feltételek az Union Biztosító Rt. MBI Jövőszámla életbiztosításhoz kapcsolódóan” című irat, az ún. „banklevél” az alábbiakat tartalmazta:

Lakáskölcsön nyújtási feltételek az UNION Biztosító Rt. MBI Jövőszámla életbiztosításhoz  
kapcsolódóan

Tisztelt Ügyfelünk!

A Kereskedelmi és Hitelbank Rt. tájékoztatja Önt, hogy kész arra, hogy az alábbi feltételek teljesülése esetén lakáscélú hitel lehetőséget biztosítson az Ön számára.

1. A Bank a hitelnújtást megelőzően valamennyi hitelkérelmet benyújtó ügyfél hitelképességét megvizsgálja és annak eredményétől függően határozza meg, hogy köt-e hitelszerződést és milyen konkrét feltételekkel. A Bank az általa elvégzendő hitelvizsgálat során alapvetően, de nem kizárólagos jelleggel megvizsgálja az ügyfél képzettségét, munkaviszonyát az elmúlt 12 hónapban, aktuális jövedelem forrásait, vagyoni helyzetét, bankkapcsolatait, korábbi fizetési kötelezettségeinek teljesítését.

2. Az UNION Lakáshitel jellemzői:

2.1. A hitel célja olyan lakóingatlan vásárlása, építése, bővítése, korszerűsítése, felújítása, illetve a lakással kapcsolatosan korábban felvett hitel kiváltása, mely a Magyar Köztársaság területén fekszik;

2.2. Minimális hitelösszeg: 1 millió forint, a maximális hitelösszeg 10 millió forint, de nem több, mint az életbiztosítás teljes tartama alatt befizetendő biztosítási díjak összege;

- 2.3. A hitel futamidejének lejáratára nem lehet korábbi, mint a hozzá kapcsolódó életbiztosítás lejáratára időpontja;
- 2.4. A hitel változó kamatozású;
- 2.5. A hitel futamideje alatt az ügyfél a Bank felé alapvetően az esedékes kamat és jutalék fizetéseket teljesíti, míg a hiteltőke megfizetésére lejáratkor, egyösszegben kerül sor, elsősorban az ügyfél által a teljes futamidő alatt rendszeresen befizetett biztosítási díjak és azok hozamainak tőketörlesztésre való felhasználásával;
- 2.6. A hitellel kapcsolatosan igénybe vehetők mindazon állami kedvezmények, melyek a hitelkérelem benyújtásának időpontjában a hitelkérelmezőt jogszerűen megilletik és a Bank által folyósítottak, jelenleg: kiegészítő kamattámogatás, forrásoldali kamattámogatás, lakásépítési támogatás.

3. A hitelkérelmezővel szemben támasztott alapkövetelmények:

- 3.1 legalább 24 hónapja - mint a szerződés biztosítottja - UNION Jövészámbla életbiztosítási szerződést kötött, és az azóta eltelt időben a biztosítási díjakat késedelem nélkül megfizette;
- 3.2 21 életévét betöltött devizabelső, magyar állampolgár;
- 3.3 rendszeres, kimutatható jövedelemmel rendelkezik;
- 3.4 valamelyik hazai kereskedelmi banknál legalább 3 hónapja folyószámlával rendelkezik;
- 3.5 rendelkezik minimálisan 40% "saját erővel" a hitelcél megvalósításához;
- 3.6 a hitel fedezeteként forgalomképes, tehermentes ingatlant képes a Bank rendelkezésére bocsátani úgy, hogy a fedezet valamennyi tulajdonosa hozzájárul az ingatlan fedezetbe vonásához és annak elsőhelyi jelzálogjoggal való terheléséhez;
- 3.7 Ezen dokumentum aláírásával az ügyfél (szerződő) hozzájárul ahhoz, hogy a Biztosító az életbiztosítási szerződést követően folyamatosan informálja a bankot a szerződő által teljesített díjfizetések szerződés szerinti megtörténtéről.

4. Kedvezmény

A Bank az általa folyósítandó hitelek kamatából - államilag nem támogatott hitelek esetén évi 1%, míg államilag támogatott hitel esetén 1%, de nem több mint 20%-os kamatkedvezményt biztosít.

25. A K&H a 2002. május 27-i keltezésű levelével megkereste az Union-t, közölve, a rendelkezésre álló információk szerint az Union ügynökei által alkalmazott tájékoztató („Lakáskölcsön nyújtási feltételek az UNION Biztosító Rt. MBI Jövészámbla életbiztosításhoz kapcsolódóan”) 2. pontjában felsorolt jellemzők („Az UNION Lakáshitel jellemzői”) egy része nem felel meg a ma (2002. május 27-én) érvényes, az államilag támogatott hiteleket szabályozó rendeleteknek. A K&H kérte, hogy a tájékoztatót az Union potenciális ügyfelei részére a továbbiakban ne adják át. Ezen időpontig több száz ügyfél írta alá az iratot (az ügyfelek pontos száma üzleti titoknak minősül).

Az Union 2002. május 29-én belső körfaxban tájékoztatta munkatársait a zalaibbiakról:

A K&H tiltakozó levelet írt társaságunknak arra vonatkozóan, hogy a lakáskölcsön nyújtására vonatkozó levéllel együtt kerüljön az MBI Befektetési jövészámbla a továbbiakban nem kerül értékesítésre [sic!]. Ezért a június 1-től beérkező ajánlatok szerződőt, akik aláírták a kölcsön opciós lapot tájékoztatni kell arról, hogy a kölcsön opcióra nincs lehetőség, csak a nélkül tudjuk elfogadni a szerződést. Amennyiben így az ügyfél visszamondja az ajánlatot haladéktalanul intézkedni kell a díj visszautalásáról.

26. Eddig az időpontig semmilyen érdemi tárgyalás sem folyt a K&H és az Union között a hitelkonstrukció ügyében, ennek megfelelően a K&H nem is rendelkezett az Union „MBI Befektetési Jövészámbla” termékéhez kapcsolódó működő hitelkonstrukcióval, banki és biztosítási termék nem volt összekapcsolva.

Ezután megbeszélések zajlottak az eljárás alá vontakra, illetve az Ingatlanhitel Plusz Kft-re kiterjedően, a konstrukció kidolgozása érdekében, de még ekkor sem született semmilyen konkrét megállapodás.

Az MBI nyilatkozata szerint az MBI-hez érkező panaszok hatására kezdte meg az Ingatlanhitel Plusz Kft-vel az együttműködést, amely segítette az ügyfeleket a megfelelő

banki szerződések létrejöttében. Az ügyfelek sérelmezték, hogy hitelt szerettek volna igényelni a K&H-tól, azonban hitelhez nem jutottak.

27. Az Union és a K&H között ezt követően sem jött létre végleges írásbeli megállapodás. A K&H részéről az egyik fogyasztónak 2003. május 3-án az „MBI Befektetési Jövőszámlához” kapcsolódó hiteltermék tárgyában adott tájékoztatás szerint „a lebonyolításban résztvevő intézmények közötti megállapodás részleteiről, valamint a hitelnyújtás feltételeivel kapcsolatban folyamatos egyeztetés és tárgyalás folyik Bankunk, valamint a levélben említett életbiztosítási konstrukciót értékesítő Union Biztosító és társcegei között. Egyelőre a hitelnyújtás konkrétumairól – amíg annak feltételeit közösen nem határoztuk meg – tájékoztatást nem áll módunkban nyújtani. A megállapodás időpontjában valamennyi biztosított ügyfelet a lehetőségekről közösen értesítjük.”

28. Az Union 2003 májusában még arról tájékoztatta egyik ügyfelét, hogy a K&H egyelőre nem építette ki a konstrukció nyújtásához szükséges infrastruktúráját, erre a későbbiekben kerül sor.

29. Az Union és a K&H között 2003 végén jött létre egy szóbeli megállapodás arról, hogy a K&H az Union-nál „Jövőszámla” termékkel rendelkező ügyfelek részére kedvezményes hitelt nyújt. Ekkor csak a formai feltételekről döntöttek, írásbeli megállapodás azonban ekkor sem jött létre a felek között.

30. 2004 januárjában az érintett ügyfelek (a K&H logójával, levélpapírján) írásban tájékoztatást kaptak a „banklevélben” rögzítettek helyett igénybe vehető kedvezményes konstrukció feltételeiről (Vj-45/2006/4.). E levél szerint „az Ön által megkötött MBI jövőszámla életbiztosításhoz kapcsolódóan a szerződés megkötésekor tájékoztatást kapott a K&H Bank által nyújtott lakáskölcsönökhöz kapcsolódó kedvezményekről és a hitelnyújtás néhány feltételéről... Az elmúlt két évben a lakáshitelezéshez kapcsolódó kedvezmények és feltételek rendszere gyökeresen átalakult, így a kínálható kedvezmények és konstrukciók köre módosult. Az államilag támogatott hiteltípusainkat – szabályozói állásfoglalás következtében – nem áll módunkban a tájékoztatóban röviden ismertetett módon kombinálni az Ön MBI Jövőszámla életbiztosításával.”

31. A „Lakáskölcsön nyújtási feltételek az Union Biztosító Rt. MBI Jövőszámla életbiztosításhoz kapcsolódóan” című iratban ismertetett konstrukció és a ténylegesen megvalósítandó konstrukció közötti különbség, hogy ha az ügyfél állami támogatású hitelt kíván igénybe venni, akkor a K&H nem tudta számára biztosítani azt a konstrukciót, amely alapján a 20 éves futamidő végéig csak kamatot kell fizetnie és ezt követően kerül sor a tőketörlesztésre.

32. A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VIII. 20.248/2006/7. számú (a szerződő és az Union között létrejött „MBI befektetési Jövőszámla” elnevezésű életbiztosítási szerződés tárgyában lefolytatott eljárásban meghozott) ítéletéből megállapíthatóan az állami támogatású hiteleknel már 2001-ben sem valósulhatott meg a hitelnyújtás a „Lakáskölcsön nyújtási feltételek az Union Biztosító Rt. MBI Jövőszámla életbiztosításhoz kapcsolódóan” című iratban közöltek szerint, azonban a K&H előtt ez csak 2003 februárjában lett ismert, a Belügyminisztérium 2003. február 3-i tájékoztató levelének kézhezvételét követően. Ebből egyértelművé vált, hogy a „banklevélben” jelzett konstrukciót a K&H nem tudja teljesíteni. [Ha az ügyfél üzleti besorolású hitelkonstrukciót kíván, akkor a K&H tudja számára nyújtani a „Lakáskölcsön nyújtási feltételek az Union Biztosító Rt. MBI Jövőszámla életbiztosításhoz kapcsolódóan” című iratban részletezett konstrukciót. A K&H ismertette, hogy 4-5 db



ügyféllel kötött szerződést, ugyanakkor nem ismert előtte minden esetben, hogy az ügyfél „banklevéllel” rendelkezett-e vagy anélkül kereste-e meg a bankfiókot].

Amint azt a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VIII. 20.248/2006/7. számú ítéletében megállapította, a szerződő és az Union között létrejött „MBI befektetési Jövészámbla” elnevezésű életbiztosítási szerződés szerves részét képezi a K&H által kibocsátott ígervény, amely a 20 éves futamidőre megkötött életbiztosítási szerződés 25. hónapjától kezdődően kedvező kamatozású, állami támogatású lakáskölcsön felvételét ígérte. A biztosítási szerződést az Union tudtával az MBI értékesítette. A szerződőnek nyújtott tájékoztatás szerint az adott konstrukció rendelkezésre áll, a K&H és az Union között létrejött megállapodás garantálja – az egyéb feltételek fennállása esetén – két év után a kedvezményes kölcsön felvételének a lehetőségét. Ennek határozott ígérését tartalmazta az Union által összeállított, az „MBI Befektetési Jövészámbla” előnyeit tartalmazó reklámanyag, továbbá az ugyancsak az Union által kibocsátott, „Tájékoztató kivonat a részletes szabályzatból és a bank leveléből” elnevezésű összeállítást.

Az ítélet szerint az Union a felperes lényeges körülményben való tévedését okozta a szerződéskötéskor annak állításával, hogy a hitelkonstrukció már rendelkezésre áll, ezért a Legfelsőbb Bíróság a szerződésnek a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény 210.§-ának (1) bekezdésére alapított megtámadását alaposnak találta. Az ítélet szerint az Union és az MBI a biztosítási szerződés megkötésekor nem tanúsított szándékos, megtévesztő magatartást a kedvezményes lakáshitel biztosításával kapcsolatban.

#### IV.

#### Az eljárás alá vontak védekezése

#### **MBI Nemzetközi Marketing Tanácsadó és Biztosításközvetítő Kft.**

33. A versenyfelügyeleti eljárás során az MBI előadta, az ügyfeleket arról tájékoztatta, hogy a termékhez hitelopció kapcsolódik, ha hiteligényük van, a biztosítási szerződés megkötése megkönnyíti a hitelhez jutást. Mivel a biztosítás alapvetően az Union terméke, abban állapodtak meg, hogy az Union keres partnerbankot, illetve köt megállapodást. Annak érdekében, hogy az ügyfél rendelkezzen hitelígényleti lehetősége fennállására vonatkozó biztosítékkal „banklevelet” csatoltak a termékhez. A „banklevelet” kezdettől fogva csatolták a szerződéshez, arra is tekintettel, hogy a Gazdasági Versenyhivatal korábban már folytatott eljárást az MBI-vel szemben.

34. A Versenytanács előzetes álláspontjának kézhez vételét követően az MBI ismertette, hogy az MBI és az Union között az „MBI Befektetési Jövészámbla” elnevezésű, az Union Biztosító által kidolgozott unit linked típusú életbiztosítás értékesítésére jött létre megállapodás. Magának a konstrukciónak nem része a hitellehetőségre utalás. Az, hogy ezt az életbiztosítást egyes bankok másodlagos (a jelzálogot és más vagyoni biztosítékokat követő) hitelfedezetül elfogadhatják, csak mint mellékes, kiegészítő szempont merült fel, amely az ügyfélbeszélgetések témáját csak akkor képezte, ha az ügyfél kifejezetten említést tett arról, hogy például lakásvásárláshoz bankhitelt szeretne igénybe venni. A hitellehetőségre való utalás az ügynökök részére szervezett oktatás témáját nem képezte, csak abban az összefüggésben merült fel, hogy amennyiben az ügyfél részéről hitelígény felvetődne, az ügynökök a vizsgálati anyagban többször aposztrofált „banklevelet” adják át az ügyfélnek. Ezt bizonyítja

- az az írásbeli nyilatkozat, amelyet az az ügynöke tett, aki annak idején a szóban forgó életbiztosítási konstrukciót az ügynököknek oktatta,
- az MBI-s ügynököknek oktatási segédletként átadott „akvizíciós beszélgetési terv,”
- az, hogy a megkötött életbiztosításokból összesen kevesebb mint 10% regisztrált, azaz bizonyított esetben (kevesebb, mint az összes biztosítások egytizede) kerülhetett sor egyáltalán a banklevél ügyfélnek történő átadására.

35. Kiemelte, a „banklevél” semmiféle konkrét hitelígéretet nem tartalmaz. Épp ellenkezőleg, kifejezetten utal arra, hogy a bank a hitelképesség vizsgálata alapján, annak eredményétől függően dönt arról, köt-e az ügyféllel hitelszerződést vagy sem. Egyetlen olyan eset sem ismert, amikor a bank az ügyfelet hitelképesnek találta volna, a hitel nyújtásától, illetve az életbiztosítás hitelfedezetül való elfogadásától ennek ellenére mégis elzárkózott.

Ismertette, hogy a „banklevél” visszavonását követően az MBI-ügynökök olyan instrukciót kaptak, a jövőben, ha az ügyfélbeszélgetés során az ügyfél jelzi, hogy hiteligénye van, a „banklevélre” nem hivatkozhatnak, azonban többletszolgáltatásként az ügyfélnek azt tanácsolhatják, forduljon az Ingatlanhitel Plusz Zrt. céghez, amellyel az MBI megállapodott, hogy hitelügyegekben - ideértve az életbiztosítás hitelfedezetül való esetleges elfogadását is - tanácsadást, segítséget nyújt az MBI ügyfeleinek. Erre vonatkozóan tanúként kérte meghallgatni Jurányi Gábort, az Ingatlan Hitel Plusz Zrt. cég vezérigazgatóját.

36. Álláspontja szerint az eljárás alá vontak - különösen az MBI és az Union - nem tanúsítottak a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást. A versenycselekmények megtévesztésre való alkalmasságát a fogyasztók tényleges magatartásából kiindulva lehet megítélni. Ennek alapján a jelen eljárás tárgyává tett cselekmények csak akkor minősülnek megtévesztésre alkalmasnak, ha a jelentősebb számú fogyasztó megtévedt volna, s ennek jeléül panaszt emel vagy az életbiztosítási szerződést tévedés címén megtámadja. A megkötött több ezer életbiztosítást kötött ügyfélből összesen heten emeltek panaszt amiatt, mert álláspontjuk szerint a bank nem az „ígéretének” megfelelően járt el hiteligényük elbírálásakor.

37. A Tpv-t-ben szabályozott tényállásról lévén szó megítélése szerint a fogyasztók megtévesztése csak akkor lenne releváns, ha a megtévesztés a piac zavarására alkalmas méretekben történik (egyébként egyszerű polgári jogi igényt vagy a fogyasztóvédelmi törvény hatáskörébe tartozó eljárást alapoz meg). A szóban forgó esetben pedig az állítólagos megtévesztések száma nem hogy az érintett piachoz, de még a konkrét életbiztosítási konstrukcióhoz képest is jelentéktelen.

38. Nem ért egyet azzal, hogy a Versenytanács a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság Pfv. VIII. 20.248/2006/7. számú ítéletét próbálja álláspontja igazolásául felhasználni.

39. Az MBI nem ért egyet az eljárás alá vontak közötti „bűnösségi sorrend” felállításával, amely előtte ismeretlen és számára elfogadhatatlan, a logikának és biztosítási üzlet működésének is ellentmondó indítékok alapján került megállapításra. A Versenytanács előzetes álláspontja szerint a „legbűnösebb” a biztosítási ügynök, másodsorban bűnös a biztosító és csupán harmadsorban, mintegy mellékesen az érintett bank is elmarasztalható. Álláspontja szerint az igazságos sorrend - feltéve természetesen, hogy a megtévesztésre alkalmasság fennáll - éppen fordított.

Ha van, aki ebben az ügyben mindenképp előtt elmarasztalható, az éppen a K&H. Az a „mentő” körülmény, hogy az ominózus „banklevelet” egy bizonyos idő után visszavonta, eltörpül amellet a tény mellett, hogy ezt a „banklevelet” - jogszabályba ütköző tartalommal - egyáltalán kibocsátotta.

Másodsorban vethető fel az Union-t illetően, hogy ha a „banklevelet” - amely egyébként jogi szempontból a benne foglaltak tekintetében érvényes kötelezettségvállalás - az életbiztosítási termék értékesítésénél fel kívánta használni, legalábbis célszerű lett volna az eljárás pontos módját egy bankkal kötött szerződésben rögzíteni (nota bene: ami a hitelt illetően az életbiztosítás szempontjából fontos, azt a „banklevél” tartalmazta).

Csupán harmadsorban vethető fel, hogy a biztosítási ügynököt terheli-e valamiféle kötelezettség a biztosító által értékesítésre átadott konstrukció jogi és ténybeli megalapozottságát illetően. Álláspontja szerint nem. Abból a tényből, hogy az MBI az életbiztosítás terjesztésével összefüggő marketing-költségek egy részét vállalta (ami a biztosítási piacon egyáltalán nem szokatlan), a Versenytanács arra a teljesen megalapozatlan következtetésre jut, hogy a konstrukciót a felek közösen dolgozták ki, szemben a valósággal, hogy tudniillik az MBI az Union által kidolgozott életbiztosítási konstrukció terjesztésére kötött megállapodást.

40. Az MBI jogsértés hiányában kérte a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetését.

### **Union Biztosító Zrt.**

41. Az Union előadta, mivel az MBI alapötlete volt a termékkapcsolás, úgy vélte, hogy az MBI köt megállapodást a K&H-val. Kiemelte, az „MBI Befektetési Jövőszámla” ugyan az Union életbiztosítási terméke volt, ám a termék jellemzőinek és az értékesítéshez kapcsolódó külső jegyeknek a kialakítása tekintetében elsődleges szerepe volt az MBI-nek, amely más biztosítók vonatkozásában is kifejtett hasonló tevékenységet. Az MBI stratégiájának része volt, hogy a különböző biztosítók (Generali, Axa-Colonia, Signal) termékeit hasonló – külsőleg és hangzásra egymással majdnem megegyező – „csomagolásban” értékesítette (így pl. a Generali-Providencia Biztosító Rt. is rendelkezett egy „MBI Befektetési Jövőszámla” elnevezésű termékkel).

42. A unit linked típusú életbiztosítás egyfajta speciális vagyonelemként egyedileg is felhasználható hitelfelvétel esetén, illetve hitelfedezetként is szolgálhat kiegészítve az ingatlanfedezetet - erre vonatkozó gyakorlata több banknak is van. Ilyen egyedi hitelfelvételhez való fedezetként az Union „MBI Befektetési Jövőszámlával” rendelkező ügyfele is tényszerűen fel tudta használni unit linked biztosítását. Ennek megfelelően a megtévesztés lehetősége a hitellehetőséggel kapcsolatban tényszerűen kizárható.

Megállapítható, tehát, hogy a hitellehetőségre vonatkozó tájékoztatás nem volt alkalmas a fogyasztók megtévesztésére, mivel a bankhitel felvételének lehetősége két év elteltével ténylegesen nyitva állt az ügyfelek számára.

43. Az „MBI Befektetési Jövőszámla” elsődleges jellemzője az előgondoskodással, befektetési lehetőséggel összekapcsolt életbiztosítás. Alapvetően egy unit linked típusú életbiztosítás, amelyhez kapcsolódóan a hitellehetőség jelentősége a termék értékesítésében elenyésző/korlátozott, így a kifogásolt tájékoztatással kapcsolatos lehetséges megtévesztés csekély jelentőségűnek ítélnélhető.

A termék - az MBI javaslatára – ugyan kiegészült egy hozzá kapcsolt hitellehetőséggel, ám továbbra sem ez volt az elsődleges jellemzője. A termék értékesítése során is a termék biztosítási jellege került hangsúlyozásra. Az értékesítési folyamat keretében az MBI kizárólag azon ügyfelek számára adott részletes tájékoztatást a hitellehetőséggel kapcsolatban, akik

kifejezetten jelezték, hogy majdan igénybe kívánják venni a hitellehetőséget. Ezen ügyfelek számára adta át a „banklevelet” is.

44. Ismertette, az összes ügyfél kevesebb mint egy tizede érdeklődött egyáltalán a hitellehetőség iránt. Ez abból is látszik, hogy az Union-nál tárolt akták közül csupán ennyi tartalmaz banklevelet, márpedig azt az MBI csupán a hitellehetőség iránt érdeklődő ügyfelek számára adta át.

A K&H ígérvényének elmaradása következtében fennálló változások miatt ebből az ügyfélkörből mindössze kilenc panaszos ügyfél kereste meg az Uniont.

Megjegyezte továbbá, a „banklevéllel”, illetve anélkül szerződő ügyfelek között a szerződések megszűnésének aránya jelen eljárás időpontjáig szinte azonos.

Ezek az adatok is azt támasztják alá, hogy az „MBI Befektetési Jövészámbla” termék alapvetően egy biztosítási termék volt, hozzá kapcsolódó hitellehetőség csupán járulékos jellegű, amelynek a fogyasztók döntésében csupán elhanyagolható szerepe van, a termék értékesítéséhez kapcsolódó hitellehetőségre vonatkozó tájékoztatás nem képezte elsődleges alapját a fogyasztói döntéseknek, annak hatása a fogyasztók döntéseire elhanyagolható volt.

45. Hangsúlyozta, a „banklevél” alapján feltételezte a K&H-val megállapodás létét.

A K&H-nak a „banklevélben” megfogalmazott ígérvénye egyfajta biztosítékként minősíthető a szervezett hitellehetőség megvalósulása tekintetében. Figyelemmel arra a körülményre, hogy unit linked típusú életbiztosításra tekintettel biztosított halasztott tőketörlesztésű hiteltermék igénybevételének nem elengedhetetlenül szükséges feltétele az adott bank és biztosító között megkötött keretmegállapodás, így a K&H „banklevélben” megfogalmazott ígérvénye – amely a majdani hiteltermék főbb jellemzőit megjeleníti – elegendő alap ahhoz, hogy erre tekintettel a termékről tájékoztatást nyújtson adott fél. A termék létrejöttéhez ugyanis – a feltétlen szerződéskötés hiányában – további külső objektív körülménynek megvalósulnia a biztosítási szerződés megkötésének időpontjában nem volt szükséges.

Ismertette, hogy jelenleg is több bank nyújt olyan hitelterméket, amely lehetőséget biztosít halasztott tőketörlesztésre (pl. az Erste Bank, az FHB, az ELLA Bank, a Budapest Bank). Ilyen egyedi együttműködésre az Union „MBI befektetési Jövészámbla” életbiztosítással rendelkező ügyfél esetében is volt példa, amely esetben az ELLA Bank nyújtott ilyen hitelt az ügyfélnek.

Nem felel meg a valóságnak az az állítás, amely szerint a termék eleve nem volt működőképes, a hitellehetőség működőképességét csak a Belügyminisztérium által a K&H Bank részére 2003. február 3-i állásfoglalás kérdőjelezi meg, amely azonban nem bír kötelező erővel. Tény, hogy - unit linked életbiztosításra tekintettel megvalósuló - halasztott tőketörlesztésű ajánlatok tényszerűen léteznek a piacon, ilyet „MBI Befektetési Jövészámbla” rendelkező Union ügyfél is igénybevett.

Mindennek megfelelően nem tekinthetők megtévesztőnek azok az állítások, amelyek a unit linked termék azon sajátosságáról szólnak, hogy annak segítségével hitellehetőséghez is hozzájut az ügyfél.

46. Ismertette, hogy az „MBI Befektetési Jövészámbla” termék elsődlegesen egy biztosítási szerződést tartalmaz, amely a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény szabályai alapján kizárólag írásban jöhet létre és az azzal kapcsolatos tájékoztatások is elsődlegesen írásosak. Ezt az írásbeli jelleget tanúsítja, hogy az Union a Vj-

46/2006/11/T/2. számú iratban mellékletként található „Nyilatkozat” elnevezésű, a fogyasztóval a szerződéskötéskor aláíratott űrlapon kifejezetten fel is hívja az ügyfél figyelmét arra a körülményre, hogy a szóbeli közlések és kikötések csak a biztosító írásos visszaigazolása esetén érvényesek. A termékhez kapcsolódó tájékoztatások versenyjogi értékelése során a termék ezen jellegét hangsúlyosan szükséges figyelembe venni.

47. Aláhúzta, az „MBI Befektetési Jövősámlához” kapcsolódó hitellehetőségre vonatkozó minden tájékoztatás megszűnt azt követően, hogy kézhez vette a K&H 2002. május 27-i levelét. A tájékoztatási gyakorlat megváltoztatására mind az Union, mind az MBI számos lépést tett, amelyet belső dokumentumok, külső levelezések és szükség szerint tanúk is igazolnak.

A levél megismerését követően az Union azonnal felszólította az MBI-t, hogy a „banklevél” átadását szüntesse meg, s az MBI fel is hagyott ezzel a gyakorlattal. 2002. május 29-én belső utasításban is rögzítette, hogy a kölcsön opcióra vonatkozó tájékoztatási gyakorlatot le kell állítani, az időközben esetleges tájékoztatott ügyfelek figyelmét fel kell hívni arra a körülményre, hogy a K&H ígérvénye már nem áll fenn lehetőségként. Azon ügyfelek, akik időközben tájékoztatást kaptak a hitellehetőségről, a kötvényesítés előtt teljes körű tájékoztatást kaptak arról, hogy a termékhez a K&H által a „banklevélben” ígért konstrukció már nem áll rendelkezésre, és a szerződéskötésre csak azokkal került sor, akik ennek ellenére fenntartották erre irányuló szándékukat.

Hangsúlyozta, mind az Union, mind az MBI átalakította a termékkel kapcsolatos hitellehetőségre vonatkozó tájékoztatási gyakorlatát, hiszen minden írásos tájékoztató anyag megváltozott a K&H levelének kézhezvételét követően. Ugyan nem került átalakításra a hosszadalmas „Értékesítési Segédlet” (amely az MBI ügynökök adott termékre vonatkozó felkészülését segíti, és nagy valószínűséggel jelentős szerepe a termék bevezetésének időszakában van), ám az egyéb körülményekből arra lehet következtetni, hogy a „nem egyedi szóbeli tájékoztatás” tartalma a hitellehetőséggel kapcsolatban 2002 júniusától megváltozott.

48. Előadta, az eljárásban vizsgált négyoldalas mappa célja alapvetően nem a termék tulajdonságainak ismertetése volt, s ezért a szerződéskötési folyamat során a tájékoztatásban játszott szerepe is csupán korlátozott lehetett. Hangsúlyozta, a mappát az MBI készítette és annak tényleges tartalmáról az Union csak a felhasználását követően, utólag értesült.

49. Az Union aláhúzta, az MBI által az ügyfelek, illetve érdeklődők részére adott szóbeli tájékoztatására befolyása nem volt. A Vj-45/2006/3. számú irat mellékleteként elfekvő „Értékesítési Segédlet”-et (amelynek elején az Union vezérigazgatójának aláírásával ellátott levél áll) az MBI munkatársai készítették belső oktatás céljából, nem kizárólagosan az Union által rendelkezésükre bocsátott anyagokból. Ezen oktatási anyagot ebben a formájában nem az Union bocsátotta az MBI rendelkezésére, a benne lévő hitellehetőségre is utaló tájékoztatót pedig az MBI készítette, abból a célból, hogy az a fogyasztók számára a kötvénnyel együtt kerüljön kiküldésre.

50. Kiemelte, szerepe a termék promóciójában csupán járulékos volt, illetve az esetleges hiányosságok hatásainak enyhítésére irányult.

A bankhitel ajánlat kialakításában, promóciójában, és értékesítésében a szerepe nem volt meghatározó. A lakáshitellel kombinált életbiztosítási konstrukció - mint más biztosítótársaságokkal együtt már korábban sikeresen forgalmazott termék - kialakítását és forgalmazását az MBI kezdeményezte az Union-nál. Az MBI ezen korábbi tapasztalataira hivatkozva vállalta, hogy rendezzi a konstrukció banki háttérét, azaz megállapodást köt a

K&H-val. Az MBI vállalta továbbá a termék értékesítéséhez szükséges marketinganyagok kialakítását is.

A termék tényleges értékesítésében és ennek során a fogyasztók tájékoztatásában az Union-nak része nem volt, az ügyfelekkel - amint az Union és az MBI közötti megállapodás is rögzíti - az MBI állt kizárólagos kapcsolatban.

Kifejezetten csak a K&H ígérvénye alapján vett részt az ügyfelek hitellehetőségre vonatkozó tájékoztatásában. Ugyanakkor még ha a „banklevél” fogyasztók részére történt átadásával megvalósult tájékoztatás a fogyasztók megtévesztéséhez is vezethetne, ezen magatartás akkor sem róható fel az Union-nak. Egyrészt, a „banklevelet” a K&H adta ki és továbbította az MBI megbízásából vele tárgyalásokat folytató Ingotlanhitel Plusz Kft-nek. Másrészt, az Union alappal bízott abban, hogy a K&H két aláírásra jogosult munkavállalója által szignált „banklevél” biztosítja ügyfelei számára a bankhitelhez jutás lehetőségét az abban rögzített feltételek szerint. Az Union jóhiszeműségét ebben a tekintetben a Legfelsőbb Bíróságnak mint felülvizsgálati bíróságnak a tárgyban keletkezett egyedi jogvitában hozott Pfv.VIII. 20.248/2006/7. számú ítélete is megerősíti.

Álláspontja szerint a „banklevél” versenyjogi szempontból egyenértékű egy olyan megállapodással, amely a bank és a biztosító közötti együttműködés feltételeit rendezi. A Legfelsőbb Bíróság Kf.IL 39.908/2001. számú ítéletében a versenyjogsértést az alapozta meg, hogy a fogyasztó nem ismerhette meg a hitelnyújtást összes valódi feltételét, azaz például a hitelnyújtó bankot. Jelen ügyben mind a hitelnyújtó bank, mind pedig a hitel leglényegesebb feltételei ismertek voltak, s azokat a K&H - a közben eltelt idő során tudomására jutott jogértelmezési változások miatt szükséges változtatásokkal - ténylegesen nyújtja is az ügyfeleknek.

Száma számára csak a K&H 2002. május 27-i levelét követően vált nyilvánvalóvá, hogy a banklevélben foglaltakkal ellentétben a bankhitel feltételeinek módosítása lehet szükséges. Amint értesült az esetlegesen pontatlan tájékoztatásról, azonnal kérte annak átalakítását. Ugyanígy járt el a K&H „banklevéllel” kapcsolatos kérésével kapcsolatban is: haladéktalanul továbbította azt az MBI felé. A K&H-val haladéktalanul megkezdett közvetlen tárgyalások eredményeként a K&H megállapította a hitelnyújtás végleges feltételeit. Ennek nyomán a K&H bankhitel jelen eljárás időpontjában ténylegesen is elérhető az ügyfelek számára. A „banklevél” kibocsátását követően tehát az ügyfelek számára a bankhitel megkötésére vonatkozó biztosíték lényegében rendelkezésre állt. Az ügyfelek számára a hitelről korlátozott ideig történt tájékoztatás ideje alatt tájékoztatásuk is a hitellehetőség tényleges, valódi feltételeiről történt.

51. Kiemelte, a jelen ügy különbözik azon ügyektől, ahol a biztosítók mögöttes felelősségét a Versenytanács többek között azért találta megállapíthatónak, mert a biztosító az ügynökkel kötött szerződés alapján jóváhagyási joggal rendelkezett a marketing anyagok felett is (Vj-168/1998. számú ügy), ezért az Union felelőssége egy esetleges jogsértés megállapítása esetén is szükségszerűen arányosan kisebb.

52. Az Union szerint a Tptv. 67.§-a (4) bekezdésének második mondatában megfogalmazott fordulat nem valamely folyamatos tájékoztatási gyakorlat folyamatosságára utal, inkább azon piaci magatartást kívánja így a törvény időbeli hatálya alá vonni, amely egyetlen mozzanattól áll ugyan - például egy versenykorlátozó megállapodás megkötése -, ám annak hatása a megkötés időpontján túlmutat. Ezzel szemben a jelen eljárás tárgya - azaz a fogyasztóknak nyújtott tájékoztatás vizsgálata - éppen nélkülözi a fent jellemzett „egyetlen mozzanatot” követő „helyzet vagy állapot megszüntetésének hiányát.” A 2001. április 10. előtti

magatartások, illetve tájékoztatások tartalma az elévülés miatt nem vizsgálható, s jelen eljárásban erre tekintettel az Union semmiképpen sem marasztalható el.

53. Az Union kérte annak megállapítását, hogy az Union nem tévesztette meg a fogyasztókat az „MBI Befektetési Jövősámla” hitellehetőségére vonatkozó tájékoztatása tekintetében.

Azon esetre, ha a Versenytanács a jogsértést megállapítja vele szemben, az Union kérte szerepe és felelősségének mértéke vonatkozásában figyelembe venni a tényállás módosítására tett indítványát, mely szerint a feltételezett jogsértés lényeges rövidebb az előzetes álláspontban megállapítottnál, az egyes tájékoztatási formák versenyjogi szempontból nem relevánsak, továbbá az Union szerepe az ügyfelek tájékoztatásában korlátozott volt és a K&H Bank ígérvénye alapján felelőssége kizárható.

### **Kereskedelmi és Hitelbank Rt.**

54. A K&H előadta, a banklevelet („Lakáskölcsön nyújtási feltételek az Union Biztosító Rt. MBI Jövősámla életbiztosításhoz kapcsolódóan”) ugyan kiadta, de nem jött létre szerződés az együttműködésre, illetve arra vonatkozóan, hogy az Union mit tehet a „banklevéllel”, így arról sem bírt tudomással, hogy ez csatolásra került a biztosítási kötvényekhez. Később, amikor a szükséges időtartam a lejártához közeledett, jelentkezett az Union, s jelezte a K&H felé, hogy az ügyfelek várhatóan keresni fogják a bankot. A bank részéről ekkor megkezdték a feltételek, illetve a konstrukciók kidolgozását. Mai szemmel a „banklevél” kibocsátása nem tűnik indokoltnak, az érintett konstrukciók nem a ma frekvencián, illetőleg keresett konstrukciók közé sorolhatók.

55. A Versenytanács előzetes álláspontjának ismeretében a feltehetően nem a K&H, hanem az MBI által készített és a K&H két fősztályvezetője által 2001 decemberében aláírt „banklevelet” munkatársai szándékuk szerint egy – kötelezettségvállalást nem tartalmazó – marketing anyagnak tekintették, azzal, hogy kifejezzék a K&H szándékát egy termék kidolgozására.

56. A K&H szerint azt követően keresett egy bankot az MBI, hogy 2000. szeptember 19-én elkezdte értékesíteni az „MBI Befektetési Jövősámla” terméket, nehogy megint a banki háttér hiánya miatt bírságot szabjanak ki vele szemben.

57. Kiemelte, a K&H a „banklevélen” kívül egyéb módon nem tájékoztatta a fogyasztókat a konstrukcióról. Nem is volt tudomása arról – mivel sem az MBI, sem az Union nem tájékoztatta -, hogy a „banklevelet” az MBI és az Union sokszorosította és az ügyfeleivel kötött biztosítási szerződések részeként használta fel, s így a biztosítási szerződéseknek az Union ügyfelekkel történő aláírását követően a kötelezettségvállalást nem tartalmazó marketinganyag szerződéses feltétel lett. Az aláírók akkori szándéka csupán az volt, hogy már két évvel a termék bevezetése előtt „előkészítsék” a majdan kidolgozandó termék lehetséges piacát.

58. Megjegyezte, önmagában a „banklevél” korrekt, hiszen azt írja, hogy „a hitellel kapcsolatosan igénybe vehetők mindazon állami kedvezmények, melyek a hitelkérelem benyújtásának időpontjában a hitelkérelmezőt jogszerűen megilletik”. A „banklevél” aláírása idején a jogi szabályozás nem volt egyértelmű abban a tekintetben, hogy a „banklevélben” említett konstrukció jogszerű-e, hiszen jogszabályi tiltás arra vonatkozóan, hogy lehet-e egyösszegű törlesztéses konstrukciót forgalmazni, nem volt. Ezért is fogalmaz a „banklevél”

óvatosan ebben a kérdésben, s nem ígéri az állami támogatást, csak ha jogszabály ezt megengedi. A nem támogatott, üzleti konstrukciót a banklevélben írt feltételekkel tudta nyújtani a K&H az ügyfeleknek.

59. Az MBI által terjesztett egyéb tájékoztatók, broszúrák valóban határozottabban ígérnek az állami támogatásos hitelkonstrukciót, illetve tényként állapítják meg a banki közreműködést, de az ügyfelek felé irányuló ezen ígéretekről a K&H-nak nem volt tudomása.

60. Amikor a K&H szembesült azzal a helyzettel, a „banklevél” csatolva lett a szerződésekhez, az volt az elsődleges célja, hogy a jogszabályoknak megfelelő konstrukciót dolgozzanak ki, amely megfelel a „banklevélnek” is, majd a „banklevél” 2002 májusi további terjesztésének leállítása mellett a már meglévő ügyfelek igényeinek eleget tegyen. Ekkortól hosszas és eredménytelen egyeztetések kezdődtek, ahol az egyetértés hiánya volt a jellemző, hiszen az Union és az MBI az eredeti konstrukció kidolgozását szorgalmazta, míg a K&H tudta, hogy ez mind jogilag, mind üzletileg lehetetlen. A K&H ugyanakkor ki volt szolgáltatva az Union-nak, hiszen a biztosítási szerződéssel rendelkező ügyfeleket nem ismerte, ezért tájékoztatni sem tudta őket. Mindazonáltal a K&H minden tőle telhetőt megtett a helyzet rendezése érdekében, s az elvárható gondosságot tanúsította annak érdekében, hogy az ügyfelek, ha utólag is, de megfelelő tájékoztatást kapjanak, illetve jogaik csorbát ne szenvedjenek. A „banklevéllel” jelentkező ügyfeleknek az eredetinel lényegesen kedvezőbb, kétszeresen jobb kedvezményeket kínált, s minden ügyféllel, aki a K&H-nál jelentkezett, rájuk nézve kedvezően megegyezett.

61. A K&H nem tagadta, hogy hibát követett el a „banklevél” átadásával, azonban szándéka egyértelműen nem a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása volt, hiszen a „banklevél” önmagában nem ígéri az állami támogatásos konstrukciót, az egyéb, a banki közreműködést ígérő fogyasztói tájékoztatótól pedig elhatárolja magát.

62. Hangsúlyozta, a „banklevelet” felhatalmazása nélkül csatolták a biztosítási szerződésekhez.

Kiemelte, a K&H a lehetőségeihez mérten mindent megtett a helyzet rendezése érdekében, a „banklevél” terjesztésének gyors leállításával, a jogi helyzet tisztázásával (a Belügyminisztérium állásfoglalása), s az összes, banknál jelentkező ügyfél megfelelő kártalanításával.

## V.

### A vizsgáló indítványa

63. A vizsgáló vizsgálati jelentésében kiemelte, az életbiztosítási termékkel kapcsolatosan kiadott tájékoztatók és az ezeken alapuló, ezeket kiegészítő tájékoztatók a harmadik biztosítási évben megnyíló hitelígényleti lehetőséget, kifejezetten „Union hitel”-t ígértek állami támogatás és kamatkedvezmény igénybevétele mellett. Ezáltal azt az üzenetet közvetítették eljárás alá vontak a fogyasztók felé, hogy két év elteltével biztosan igényelhet hitelt, a „banklevél”-ben megállapítottak szerint. Ugyanakkor az eljárás alá vontak az értékesítés megkezdésekor az ígért hiteltermékre vonatkozó megállapodással nem rendelkeztek, annak megvalósíthatóságát nem vizsgálták, illetőleg az állami kedvezménnyel ígért konstrukció az utólagos vélemények szerint eleve nem volt megvalósítható.



A vizsgáló jogsértés megállapítását és az eljárás alá vontakkal szemben bírság kiszabását indítványozta.

## **VI. Jogi háttér**

64. A Tpvt. 8.§-a (1) bekezdésének első mondata szerint tilos a gazdasági versenyben a fogyasztókat megtéveszteni. Ugyanezen cikk (2) bekezdésének a) pontja értelmében a fogyasztók megtévesztésének minősül, ha az áru ára, lényeges tulajdonsága - így különösen összetétele, használata, az egészségre és a környezetre gyakorolt hatása, valamint kezelése, továbbá az áru eredete, származási helye, beszerzési forrása vagy módja - tekintetében valótlan tény vagy valós tény megtévesztésre alkalmas módon állítanak, az árut megtévesztésre alkalmas árujelzővel látják el, vagy az áru lényeges tulajdonságairól bármilyen más, megtévesztésre alkalmas tájékoztatást adnak.

A Tpvt. 9.§-a szerint a használt kifejezéseknek a mindennapi életben, illetőleg a szakmában elfogadott általános jelentése az irányadó annak megállapításánál, hogy a tájékoztatás a fogyasztók megtévesztésére alkalmas-e.

A Tpvt. 67.§-ának (4) bekezdése leszögezi, nem indítható vizsgálat, ha a Tpvt-be ütköző magatartás elkövetése óta öt év eltelt. Ha a törvény rendelkezéseibe ütköző magatartás azzal valósul meg, hogy valamely helyzetet vagy állapotot nem szüntetnek meg, a határidő mindaddig nem kezdődik el, amíg ez a helyzet vagy állapot fennáll.

A Tpvt. 77.§-a (1) bekezdésének d) és f) pontja értelmében az eljáró versenytanács határozatában megállapíthatja a magatartás törvénybe ütközését, illetve megtilthatja a törvény rendelkezéseibe ütköző magatartás további folytatását.

Az eljáró versenytanács a Tpvt. 78.§-ának (1) bekezdése alapján bírságot szabhat ki azzal szemben, aki a Tpvt. rendelkezéseit megsérti. A bírság összege legfeljebb a vállalkozás, illetve annak - a határozatban azonosított - vállalkozáscsoportnak a jogsértést megállapító határozat meghozatalát megelőző üzleti évben elért nettó árbevételének tíz százaléka lehet, amelynek a bírsággal sújtott vállalkozás a tagja. A (3) bekezdés rögzíti, hogy a bírság összegét az eset összes körülményeire - így különösen a jogsérelem súlyára, a jogsértő állapot időtartamára, a jogsértéssel elért előnyre, a jogsértő felek piaci helyzetére, a magatartás felróhatóságára, az eljárást segítő együttműködő magatartására, a törvénybe ütköző magatartás ismételt tanúsítására - tekintettel kell meghatározni. A jogsérelem súlyát különösen a gazdasági verseny veszélyeztetettségének foka, a fogyasztói érdekek sérelmének köre, kiterjedtsége alapozhatja meg.

## **VII. A Versenytanács döntése**

65. A Tpvt. a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartások tilalmazásával a gazdasági versenyt oly módon óvja, hogy nem engedi tisztességtelenül befolyásolni a fogyasztói döntés mechanizmusát. A tisztességtelen befolyásolás kihat vagy kihathat a fogyasztók versenytársak, illetve termékek közötti választásának a folyamatára.

66. Általános követelményként fogalmazódik meg, hogy a gazdasági tevékenységet folytató vállalkozásnak a magáról vagy termékeinek lényeges tulajdonságáról adott, fogyasztóknak szóló tájékoztatása igaz és pontos legyen.

Amint azt a Versenytanács a K&H-val szemben lefolytatott Vj-33/2005. számú versenyfelügyeleti eljárásban hozott határozatában is kiemelte, különösen fontos a fogyasztók igaz és pontos tájékoztatása azon szolgáltatások esetében, ahol a felek közötti kölcsönös bizalomnak kiemelkedő szerepe van a szolgáltatások sajátosságaiból adódóan. A fogyasztók ismereteinek a különböző pénzügyi konstrukciók területén meglévő hiányosságai még inkább előtérbe állítják az ilyen szolgáltatásokat kínáló, ezekről a fogyasztók számára tájékoztatást nyújtó vállalkozások versenyjogi felelősségét.

67. A fogyasztók megtévesztése a termék bármely lényeges tulajdonsága vonatkozásában megvalósulhat.

A jelen esetben a Versenytanács nem vitatja, hogy az „MBI Befektetési Jövészámbla” termék egy életbiztosítási termék. Ugyanakkor a termék értékesítése során kiemelten, többször, több formában megjelenő, a fogyasztók irányában hangsúlyozott, lényeges tulajdonságaként került ismertetésre, hogy az életbiztosítás révén megnyílik a lehetőség egy lakáshitel felvételére is, így az ezzel összefüggő tájékoztatás versenyjogi értékelés tárgya lehet. A fogyasztó nem egyszerűen egy életbiztosítási szerződést kötött meg, hanem a részére adott tájékoztatás szerint egy olyan biztosítási jogviszonyt hozott létre, amely módot ad kedvező lakáshitel igénybe vételére is.

Az Union és az MBI által előadottak is azt igazolják, hogy a fogyasztók számára lényeges tulajdonságnak minősült a hitellehetőséggel való rendelkezés. Ezt támasztja alá a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság által elbírált ügyben hozott ítélet lásd (lásd a 32. pontot), s az eljárás alá vontak által is elismerten jelentkező panaszok is.

Az MBI szerint az, hogy ezt az életbiztosítást egyes bankok másodlagos (a jelzálogot és más vagyoni biztosítékokat követő) hitelfedezetül elfogadhatják, csak mint mellékes, kiegészítő szempont merült fel, amely az ügyfélbeszélgetések témáját csak akkor képezte, ha az ügyfél kifejezetten említést tett arról, hogy például lakásvásárláshoz bankhitelt szeretne igénybe venni. A hitellehetőségre való utalás az ügynökök részére szervezett oktatás témáját nem képezte, csak abban az összefüggésben merült fel, hogy amennyiben az ügyfél részéről hiteligeny felvetődne, az ügynökök a vizsgálati anyagban többször aposztrofált „banklevelet” adják át az ügyfélnek (34. pont). Az Union ismertette, az értékesítési folyamat keretében az MBI kizárólag azon ügyfelek számára adott részletes tájékoztatást a hitellehetőséggel kapcsolatban, akik kifejezetten jelezték, hogy majdan igénybe kívánják venni a hitellehetőséget. Ezen ügyfelek számára adta át a „banklevelet” is. Az összes ügyfél kevesebb mint egy tizede érdeklődött egyáltalán a hitellehetőség iránt (43-44. pont).

A „banklevél” csak öt hónapon keresztül került alkalmazásra, 2002. januártól májusig. Ezen időtartam alatt került átadásra több száz „banklevél” azon fogyasztók számára, akik az MBI és az Union előadása szerint kifejezetten jelezték, hogy majdan igénybe kívánják venni a hitellehetőséget. Ha ez a szám nem a termék értékesítésének teljes időtartama (2000. szeptember 19. – 2004. szeptember 1.), hanem a „banklevél” alkalmazásának időtartama (2002. január 1. – 2002. május 31.) alatt megkötött biztosítási szerződések számához kerül viszonyításra, akkor ez is egyértelműen alátámasztja, a fogyasztók jelentős része számára jelentőséggel bírt a termék azon tulajdonsága, hogy az kedvezményes hitellehetőséggel is rendelkezik.

Megjegyzzi a Versenytanács, ahhoz, hogy egy fogyasztó jelezze, majdan igénybe kívánják venni a hitellehetőséget, már egy olyan tájékoztatást kellett kapnia, amely ezt az igényt felkelti.

68. Nemcsak a fogyasztók felé írásban megvalósuló tájékoztatás képezheti a versenyjogi értékelés alapját, hanem adott esetben a vállalkozás által nem egyedi jelleggel szóban nyújtott tájékoztatás is. A vállalkozás termékeinek népszerűsítésével foglalkozó, a szerződések megkötése érdekében eljáró alkalmazottak, ügynökök stb. által adott szóbeli tájékoztatás tartalma megállapítható például az alkalmazott értékesítési segédletekből, oktatási anyagokból.

A jelen esetben megállapítható, hogy a fogyasztóknak nyújtott szóbeli tájékoztatás magában foglalta a kedvezményes hitellehetőségről való tájékoztatást is. Ezt bizonyítja

- az MBI ügynökeinek oktatásában és a fogyasztók szóbeli tájékoztatásában is szerepet játszó négyoldalas mappák (20. pont), illetve
- az MBI munkatársai számára készített értékesítési segédlet (21. pont) tartalma.

Az értékesítési segédlet kapcsán a Versenytanács utal az Union nyilatkozatára, amely szerint az az MBI ügynökök adott termékre vonatkozó felkészülését segíti, és nagy valószínűséggel jelentős szerepe volt a termék bevezetésének időszakában (47. pont).

Az Union - utalva a biztosítási szerződés vonatkozásában érvényesülő írásbeliség elvére - ismertette, hogy a Vj-46/2006/11/T/2. számú iratban mellékletként található „Nyilatkozat” elnevezésű, a fogyasztóval a szerződéskötéskor aláíratott űrlapon kifejezetten fel is hívta az ügyfél figyelmét arra a körülményre, hogy a szóbeli közlések és kikötések csak a biztosító írásos visszaigazolása esetén érvényesek (46. pont). Figyelemmel arra, hogy „2001. december” dátumot magánviselő nyilatkozat (ismertetésre kerül a 22.1. pontban) alkalmazásának az időpontjában a biztosítási kötvénnyel együtt megküldött tájékoztatók (lásd a 23. pontot) kifejezetten utaltak a hitellehetőségre (23.1. pont), illetőleg arról részletesen szóltak (23.2. pont), ez egyrészt a fogyasztók irányában megerősítette a szóbeli közléseket, másrészt azt is igazolja, hogy a szóbeli tájékoztatásnak része volt a hitellehetőségről való tájékoztatás. Harmadrészt erre figyelemmel a Versenytanács nem fogadta el azt az érvelést, amely szerint a fogyasztókhoz a biztosítási ajánlat megtételét követően eljuttatott tájékoztatóknak nincs relevanciája a jelen ügyben.

69. A 2000. szeptember 19. és 2002. május 31. közötti időszakban szóban nyújtott tájékoztatás körében a Versenytanács nem tudta figyelembe venni az MBI által benyújtott „Üzleti beszélgetés” elnevezésű dokumentumot, amely az MBI munkatársainak nyújtott segítséget az ügyféllel való találkozó lebonyolításához. E dokumentum alkalmazásának pontos ideje nem ismert, ugyanakkor az megállapítást nyert, hogy 2002. május 31-ét követően készült.

70. Amint azt a Legfelsőbb Bíróság a Vj-12/1998. számú ügyben hozott Kf. II. 39.624/2000/7. számú ítéletében megállapította, a Tptv. 8.§-a (2) bekezdésének a) pontjában foglaltak helyes értelmezése szerint a fogyasztói döntések jogsértő befolyásolása megvalósul a valótlán tényállítással, valós tény megtévesztésre alkalmas módon való állításával, illetőleg bármilyen megtévesztésre objektíve alkalmas tájékoztatással. Általában minden olyan magatartás, amely alkalmas a fogyasztók döntési szabadságának korlátozására jogellenes, tekintet nélkül arra, hogy a hátrány valóban vagy ténylegesen bekövetkezett volna [ezt a megközelítést osztja a Legfelsőbb Bíróság Vj-168/1998. számú ügyben hozott ítélete is (lásd a jelen határozat 4. pontját)].

71. A jogsértés egy már megindított versenyfelügyeleti eljárás keretében történő megállapíthatóságával kapcsolatban nincs annak jelentősége, hogy az adott magatartással összefüggésben ismertté váltak-e fogyasztói panaszok vagy sem, illetőleg hány fogyasztói panasz ismert (vö. a Legfelsőbb Bíróság Vj-5/1997. számú ügyben hozott Kf. I. 27.931/1998. számú ítéletével). Nem fogadható el egy olyan védekezés, amely arra alapozódik, hogy fogyasztói panasz hiányában nem valósul meg a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása, hiszen például a Tpvt. 8.§-a (2) bekezdése a) pontjának megsértéséhez elegendő, hogy a vállalkozás magatartása a fogyasztók megtévesztésére objektíve alkalmas volt (lásd a Legfelsőbb Bíróság Kf. II. 39.536/2000/6. számú ítéletét a Vj-18/1999. számú ügyben).

Figyelemmel a fentiekre a Versenytanács nem fogadta el az MBI és az Union védekezését, mely szerint a jogsértés hiányát bizonyítja, hogy a megkötött több ezer életbiztosítást kötött ügyfélből az MBI által közöltek szerint összesen heten emeltek panaszt amiatt, mert álláspontjuk szerint a bank nem az „ígéretének” megfelelően járt el hitelkérelmük elbírálásakor (36. pont), illetőleg a K&H ígérvényének elmaradása következtében fennálló változások miatt összesen kilenc panaszos ügyfél kereste meg az Uniont (44. pont). Mindazonáltal a Versenytanács szerint a panaszok léte önmagában is azt igazolja, hogy az eljárás alá vontak magatartása alkalmas volt a fogyasztók megtévesztésére.

72. A jelen esetben a Versenytanácsnak a vizsgálat irányából adódóan abban a kérdésben kellett állást foglalnia, az eljárás alá vontak a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas módon adtak-e tájékoztatást a fogyasztóknak az „MBI Befektetési Jövősámla” elnevezésű biztosítási termékről, illetőleg az e termék révén ígért hitellehetőségről.

Az „MBI Befektetési Jövősámla” termék kapcsán a fogyasztóknak nyújtott tájékoztatásban megnyilvánuló magatartás vonatkozásában a Versenytanács megkülönböztette

- a termék terjesztésének megkezdésétől a K&H 2002. május 27-i levelét követően bekövetkezett módosításokig terjedő időszakot (2000. szeptember 19-től 2002. május 31-ig). azzal, hogy ezen belül külön is megkülönböztetendő a K&H „banklevele” alkalmazásának az időszakát (2002. január 1-től 2002. május 31-ig), illetve
- az ezt követően a termék terjesztésének befejezéséig terjedő időszakot (2002. június 1-től 2004. szeptember 1-ig).

Az Union és a K&H által tett nyilatkozatok, illetőleg az általuk benyújtott dokumentumok alapján a Versenytanács elfogadta, hogy a 2001 novemberi megkeresését követően aláírt „banklevél” 2002. január 1-től került alkalmazásra. Ez egyben az is jelenti, hogy a Versenytanács mellőzte az MBI azon nyilatkozatát, amely szerint a „banklevelet” a termék terjesztésének megkezdésétől (azaz 2000. szeptember 19-től) alkalmazták.

A Versenytanács elfogadta az eljárás alá vontak azon nyilatkozatát is, hogy a „banklevél” 2002 júniusától már nem került alkalmazásra, illetőleg 2002. június 1-től a fogyasztók már nem kaptak tájékoztatást az „MBI Befektetési Jövősámla” termékhez kapcsolódó hitellehetőségről. Mivel a vizsgálat nem tárt a Versenytanács elé olyan bizonyítékot, amely ennek ellentmondana, s a Versenytanács előtt nem vált ismertté, hogy 2002. májusát követően az eljárás alá vontak milyen tájékoztatást nyújtottak a fogyasztóknak, a 2002. június 1-től 2004. szeptember 1-ig tartó időszak vonatkozásában jogsértés nem került megállapításra.

73. A Versenytanács előjáróban megállapította, a jelen, 2006. április 10-én indított versenyfelügyeleti eljárásban a tájékoztatás 2000. szeptember 19. és 2002. május 31. közötti szakasza esetén sem alkalmazandó az elévülés Tpvt. 67.§-ának (4) bekezdésében rögzített szabálya, figyelemmel arra, hogy noha a kifogásolt tájékoztatási gyakorlat az eljárás

megindítása előtt több mint öt évvel kezdődött, azonban 2001. április 10. után fejeződött be, így – figyelemmel a hivatkozott bekezdés második mondatára – nincs akadály annak, hogy a versenyjogi értékelés a 2000. szeptember 19-től kezdődő teljes időszakot felölelje. Ezzel összefüggésben a Versenytanács nem osztotta az Union álláspontját (52. pont).

74. A Versenytanács rendelkezésére álló iratokból megállapíthatóan a fogyasztók az „MBI Befektetési Jövészámla” kapcsán írásban és - a rendelkezésre álló, a terméket ténylegesen értékesítők oktatására felhasznált (20. és 21. pontban ismertetett) segédletek alapján megállapíthatóan - szóban azt a tájékoztatást kapták, hogy a szerződés megkötése esetén lehetőségük lesz egy kedvezményes lakáshitel felvételére. A fogyasztók számára a tájékoztatás azt az üzenetet is magában hordozta, hogy ehhez rendelkezésre áll a banki háttér. Ez a tájékoztatás 2002. január 1-től 2002. június 30-ig magában foglalta azt is, hogy a hitel a „banklevélben” foglaltak szerint a K&H-tól vehető fel

- a szerződés létrejöttétől számított 24 hónap elteltével,
- a hitel futamideje alatt a K&H felé az esedékes kamatot és jutalékot kell fizetni, a hiteltőke megfizetésére lejáratkor, egy összegben kerül sor,
- a hitellel kapcsolatban igénybe vehetők az állami kedvezmények.

75. A Tpv. nemcsak a valótlan, hanem a hiányos tartalmú tájékoztatást is tilalmazza, húzta alá a Fővárosi Bíróság a Vj-247/1995. számú ügyben hozott 2.K. 31.493/1996/7. számú ítéletében. A Legfelsőbb Bíróság szerint a fogyasztók megtévesztése nemcsak aktív tényállítással, hanem a termék egyes tulajdonságainak elhallgatásával is megvalósulhat [Kf.II. 39.908/2001/5. számú ítélet (Vj-168/1998.)], azaz a jogsértés azzal is elkövethető, ha az árut forgalomba hozó vállalkozás az áru lényeges tulajdonságát elhallgatja, s ezáltal hiányos tájékoztatást ad [Kfv.X. 39.924/2002/8. (Vj-137/1998.)].

A jelen esetben a fogyasztóknak szóló tájékoztatás nem tért ki arra, hogy nincs semmilyen banki háttér, nincs semmilyen konkrét banki konstrukció.

76. A Legfelsőbb Bíróság Kf.II. 39.908/2001/5.számú, az MBI-vel és az AXA-Colonia Biztosító Rt-vel szemben Vj-168/1998. szám alatt indított versenyfelügyeleti eljárásban született határozat felülvizsgálata tárgyában hozott ítéletéből megállapíthatóan alkalmas a fogyasztók megtévesztésére, ha a lakáshitel lehetőséggel kínált életbiztosítási termék esetén hiányzik a banki háttér, az ígéretnek megfelelő banki konstrukció. Az adott ügyben hozott ítéletében a Legfelsőbb Bíróság aláhúzta, a banki háttérnek már a termék értékesítésének megkezdésekor rendelkezésre kellett volna állnia, a fogyasztóknak nyújtott tájékoztatás mindenre kiterjedő volta mellett.

Ugyanezt a megközelítést tükrözi a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VIII. 20.248/2006/7. számú ítélete, amely szerint az Union a felperes lényeges körülményben való tévedését okozta a szerződéskötéskor annak állításával, hogy a hitelkonstrukció már rendelkezésre áll.

A jelen esetben a fogyasztó a részére nyújtott tájékoztatásból a termék terjesztésének megkezdésétől arra a következtetésre juthatott, hogy a termék mögötti banki háttér adott. Ez nyilvánvalóan másként befolyásolta a fogyasztó döntését a szerződést megkötését illetően, mintha egyáltalán nem kapott volna ilyen tájékoztatást vagy ha a tájékoztatás ugyan kitért volna a hitellehetőségre, de az is közlésre került volna, hogy banki háttér nincs a konstrukció mögött.

Megjegyzendő, az MBI munkatársai számára készített, a szóbeli tájékoztatás meghatározó értékesítési segédlet (21. pont) és a 2002 januárjától az ajánlat benyújtását követően alkalmazott, de egyben a korábbi szóbeli közléseket megerősítő alkalmazott, „Tájékoztató

kivonat a részletes feltételekből és a banklevélből” címet viselő dokumentum (23.2. pont) akként fogalmazott, hogy „a bank garantálja az MBI – Jövőszámla hitellelhasználással rendelkező ügyfelek részére, hogy megfelelő bonitás esetén piaci hitelkamataihoz képest kedvezőbb kamatfeltételeket biztosít.”

Megállapítható, a fogyasztók a banki háttér hiányáról nem kaptak tájékoztatást, s így értelem szerűen nem ismerhették meg a hitelnyújtás összes valódi feltételét sem. A tájékoztatás nem terjedt ki arra sem, hogy államilag támogatott hitel igénybevételére nincs lehetősége az ügyfélnek.

77. A Versenytanács álláspontját támasztja alá a K&H nyilatkozata is, amely szerint az MBI által terjesztett egyéb tájékoztatók, broszúrák valóban az állami támogatásos hitelkonstrukciót ígérik, illetve tényként állapítják meg a banki közreműködést (59. pont).

78. Ténylegesen oly módon kezdődött meg az „MBI Befektetési Jövőszámla” termék értékesítése, hogy a hitellelhasználással kapcsolatos ígéret háttérben semmilyen konkrét, biztos, tartalmát tekintve véglegesített banki megállapodás, illetőleg banki konstrukció nem állt. Az Union és a K&H között e tárgyban megbeszélések csak a K&H 2002. május 27-i levelét követően kezdődtek, de ezek sem vezettek eredményre.

Amint azt a K&H megállapította, az MBI azt követően keresett bankot, hogy 2000. szeptember 19-én elkezdte értékesíteni „MBI Befektetési Jövőszámla” terméket, nehogy megint a banki háttér hiánya miatt kerüljön elmarasztalásra (56. pont). A banki háttér hiányában ugyanakkor a termék értékesítésének teljes időtartama alatt nem történt változás, hiszen az Union és a K&H között a megbeszélések ellenére nem jött létre megállapodás a konkrét banki konstrukciót illetően, s az Union más bankkal sem kötött olyan banki háttérrel biztosított megállapodást, amely a 2000. szeptember 19-től megkezdett termékértékesítés elején szerződést kötő fogyasztóknak a szerződés létrejöttétől számított két év elteltével (azaz 2002. őszén) banki háttérrel biztosított volna.

Történt mindez annak ellenére, hogy a K&H előadta, hasonló konstrukció esetén a biztosítót minősíteni kell, limitet kell megállapítani a biztosítóra, hiszen 20 év elteltével a biztosító lesz az, aki a teljesítést végre fogja hajtani, ez pedig feltételez egy együttműködési megállapodást, egy keretmegállapodást a biztosítóval (Vj-45/2006/26.). Ez a nyilatkozat mindenképpen gyengíti az Union azon érvelését, amely szerint az „MBI Befektetési Jövőszámla” termék is felhasználható egyedi hitelfelvételhez fedezetként (42. és 45. pont). Az általa ismertetett konkrét esetekben megjelenő bank is szükségesnek tartotta egy együttműködési megállapodás megkötését.

Az együttműködési megállapodás szükségessége egyben az Union azon védekezését is gyengíti, amely szerint a „banklevél” alapján azt hitte, hogy a K&H ott áll a konstrukció mögött (lásd az 50. pontban ismertetetteket). Az Union-nak nyilvánvalóan tudnia kellett (a tőle elvárható gondosság esetén tudnia kellett volna), hogy az „MBI Befektetési Jövőszámla” szerződések alapján majd a bank mint kedvezményezett felé teljesíteni köteles biztosító és a K&H között semmilyen megállapodás sem jött létre.

79. A tényleges banki háttér, valamely konkrét banki konstrukció létének hiánya kiüresítette az ügyfeleknek szóló azon írásban és szóban is adott tájékoztatást is, amely szerint az ügyfél előtt nem egyszerűen egy hitellelhasználás nyílik meg, hanem *kedvező* hitelt vehet majd fel. Ez az ígéret megjelent a négyoldalas mappákban (20.1. és 20.2. pont) és a 22.1. pontban ismertetett ajánlati formanyomtatványon, míg az értékesítési segédlet (21. pont) és a 2002. januárjától májusig alkalmazott tájékoztató (23.2. pont) *hitelkedvezményről* tett említést.

80. A 2002. január 1. és május 31. közötti időszakban a fogyasztó (a szerződő) és az Union között létrejött „MBI Befektetési Jövősámla” elnevezésű életbiztosítási szerződés szerves részét képezte a K&H által kibocsátott ígérvény, amely a 20 éves futamidőre megkötött életbiztosítási szerződés 25. hónapjától kezdődően kedvező kamatozású, állami támogatású lakáskölcsön felvételét ígérte. A fogyasztónak nyújtott tájékoztatás szerint az adott konstrukció rendelkezésre áll, a K&H és az Union között létrejött megállapodás garantálja – az egyéb feltételek fennállása esetén – két év után a kedvezményes kölcsön felvételének a lehetőségét.

A „banklevél” vonatkozásában a fogyasztóknak nyújtott tájékoztatás nemcsak a banki háttér, a banki konstrukció tényleges hiánya következtében volt jogsértő, hanem azért is, mert a K&H nem tudott (de más bank sem tudott volna) olyan banki konstrukciót kialakítani, amely a szerződést kötött fogyasztóknak a szerződésben meghatározott időtartam (figyelemmel a termék értékesítésének kezdetére legkorábban 2002 őszén) teljesen megfelel a „banklevél” („Lakáskölcsön nyújtási feltételek az UNION Biztosító Rt. MBI Jövősámla életbiztosításhoz kapcsolódóan”) 2. pontjában felsorolt jellemzőknek (lásd a 20. pontot). Ez a szerződőkhöz 2004 januárjában eljuttatott levelekben elismerésre is került (lásd a 28. pontot): „az államilag támogatott hiteltípusainkat – szabályozói állásfoglalás következtében – nem áll módunkban a tájékoztatóban röviden ismertetett módon kombinálni az Ön MBI Jövősámla életbiztosításával”), de ezt tükrözi a K&H Union-hoz írott 2002. május 27-i levele is.

Az eljárás alá vontak nyilatkozataikban jelezték, hogy voltak fogyasztói panaszok a hitelezéssel kapcsolatban. Az MBI előadása szerint „az ügyfelek azt sérelmezték, hogy hitelt szerettek volna igényelni a K&H Bank Rt.-től, hitelhez viszont nem jutottak” (Vj-45/2006/11.). Ez egyértelműen igazolja, hogy a fogyasztók nem juthattak olyan hitelhez, mint amelyet a szerződést megkötését megelőzően ígértek számukra. Amint azt a Legfelsőbb Bíróság Pfv.VIII. 20.248/2006/7. számú ítéletében - annak rögzítése után, hogy az állami támogatás után nincs lehetőség a halasztott tőketörlesztésre - megállapította, a konstrukció [a „banklevélben” rögzített feltételek szerinti állami támogatású hitel] már létrehozása időpontjában sem volt működőképes.

81. Az eljárás alá vontak jogsértésben betöltött szerepét illetően a Versenytanács arra következtetésre jutott, az Union és az MBI azonos mértékű versenyjogi felelőssége állapítható meg. Az „MBI Befektetési Jövősámla” mint biztosítási termék formailag az Union terméke, a szerződő az Union-nal hozza létre a biztosítási jogviszonyt, az ő irányában terheli díjfizetési kötelezettség.

Amint az a 16. pontban ismertetésre került, az Union köteles volt a PSZÁF-nak a terjesztés megkezdéséig, illetve később folyamatosan megküldeni a módosított összefüggésben kidolgozott mindazon iratot (az ajánlat, a kötvény mintáját stb.) és ügyféltájékoztatót, amelyet az ügyfelek megkapnak. Ebből megállapíthatóan nem fogadható egy olyan védekezés az Union részéről, hogy nem volt előtte ismert, milyen tájékoztatást kapnak a fogyasztók az „MBI Befektetési Jövősámla” termék értékesítése során a szerződés megkötését (a biztosítási ajánlat megtételét) megelőzően.

Mindazonáltal a versenyjogi értékelés szempontjából az „MBI Befektetési Jövősámla” az Union és az MBI közös termékének tekinthető, amely a fogyasztók felé irányuló írásbeli tájékoztatás megvalósulásában (formai kivitelezés és tartalom) világosan megmutatkozik. Ezt tükrözi az Union nyilatkozatain kívül (41. és 43. pont) az Union és az MBI között 2000. szeptember 15-én megkötött megállapodást, amely kizárólag egyetlen biztosítási termék, az „MBI Befektetési Jövősámla” közvetítésére vonatkozott, s amelyben rögzítésre került, hogy a megállapodás az MBI az Union-nál kidolgozott, a PSZÁF által jóváhagyott szabályzatokon, illetőleg az MBI által kidolgozott és az Union által elfogadott konstrukciókon alapuló

kockázatokat helyez el.” A megállapodás azon része is jelzi a termék közös jellegét, amely szerint a termék értékesítéséhez kapcsolódó nyomtatványok, marketing anyagok költségeit az Union és az MBI 50-50%-ban viseli. Külön is kiemelendő az Union azon nyilatkozata, amely szerint „az MBI alapötlete volt a termékkapcsolás” (Vj-45/2006/13.).

Nem mellőzhető annak értékelése sem, hogy

- az Union nyilatkozata szerint a termék az MBI javaslatára egészült ki egy hozzá kapcsolt hitellelhetőséggel,
- a hitellelhetőséggel kapcsolatban a K&H 2002. május 27-i levelét megelőzően az MBI járt el,
- a termék elnevezése magában foglalja az MBI nevet és azt a „Jövősámla” szót, amely 1998. május 29. óta 152243 lajstromszámon védjegyjogtalom alatt áll, s ezen oltalom jogosultja az MBI,
- a termék nyomtatványain, marketing anyagain az Union és az MBI neve, logója egyaránt megjelenik.

Az MBI védekezésében előadta, a biztosítási ügynököt nem terheli semmilyen felelősség a biztosító által értékesítésre átadott konstrukció jogi és ténybeli megalapozottságát illetően (39. pont). Az MBI-nek az „MBI Befektetési Jövősámla” termék értékesítésben, illetőleg az arról való tájékoztatásban betöltött szerepe a fentiekben kifejtettek szerint nem korlátozódott egy mozgástér nélküli ügynök szerepére. A Versenytanács emlékeztet arra is, hogy az Union és az MBI közötti megállapodás létrejöttkor, illetve a termék terjesztésének a megkezdésekor az MBI még biztosítási alkuszi tevékenységre feljogosító engedéllyel rendelkezett (3. pont), az Union a 2000. szeptember 15-i megállapodást az MBI-vel mint biztosítási alkusszal kötötte meg, s ez a megállapodás csak 2005 májusában, a termék értékesítésének befejezését követően került módosításra (17. pont).

A termék értékesítése során a fogyasztóknak adott tájékoztatás az Union és az MBI együttműködésének eredménye, s az együttműködésükkel összefüggésben végzett tájékoztatás jogszerűségéért mindkét vállalkozás versenyjogi felelősséggel tartozik, azzal, hogy ha együttműködésük során hiányosságokat tapasztaltak, azt maguknak kellett volna megoldaniuk. Ennek nem is lett volna akadálya, amint azt a K&H 2002. május 27-i levelét követően meghozott intézkedések mutatják.

A Versenytanács megjegyzi, nem hivatott az Union és az MBI kapcsolatának biztosítási közjogi értékelésére, így különösen annak vizsgálatára, hogy az Union és az MBI között miként lehettek hatályban a 2000-ben megkötött alkuszi együttműködési megállapodások még azt követően is, hogy az MBI 2001 februárjától már többes biztosítási ügynöki tevékenységre volt jogosult.

82. A K&H részéről a jogsértés a fogyasztóknak szóló tájékoztatás részét képező „banklevél” rendelkezésre bocsátása által valósult meg. A K&H maga is elismerte, hogy hibát követett el a „banklevél” átadásával (61. pont).

A „banklevél” megfogalmazásából megállapíthatóan a K&H előtt ismertnek kellett lennie, hogy azt milyen célból kívánják felhasználni az „MBI Befektetési Jövősámla” termék értékesítése során. A „banklevél” annak ellenére alkalmazásra került, hogy a K&H és az Union között nem jött létre konkrét megállapodás, a felek ennek még a közelében sem tartottak, s így nem lehetett megalapozott annak látszatát kelteni, hogy létezik valamilyen konkrét banki háttér, hogy létezik az „Union Lakáshitel”. A „banklevél” fontos szerephez jutott a fogyasztók tájékoztatásában, hiszen az MBI nyilatkozatából megállapíthatóan egyfajta „biztosítékként” funkcionált a fogyasztók felé (lásd a 33. pontot).



A Versenytanács kiemeli, az eljárás alá vontak belső ügye, hogy a közöttük zajló megbeszéléseket miként értékelték, azoknak milyen tartalmat tulajdonítottak, azt esetleg félreértelmezték-e. A K&H részéről egyébiránt semmilyen olyan bizonyíték nem került benyújtásra, amely azt igazolná, hogy az aláírt „banklevelet” nem azzal a céllal juttatta el az Union-hoz, hogy az a termékértékesítés során alkalmazásra kerüljön, sőt, maga a K&H is az nyilatkozta, hogy a „banklevelet” munkatársai „marketing anyagnak” tekintették (55. pont).

A Versenytanács a K&H esetében a jogsértő magatartás tanúsítását csak 2002. január 1-től 2002. május 31-ig tartotta megállapíthatónak, hiszen 2002. január 1. előtt és 2002. június 30. után a K&H „banklevele” nem volt része a fogyasztók felé megvalósított tájékoztatásnak, s nem nyert megállapítást, hogy a K&H más módon szerepet játszott volna a fogyasztók tájékoztatásában.

83. Figyelemmel a fentiekre a Versenytanács megállapította, az MBI és az Union 2000. szeptember 19-től 2002. május 31-ig, a K&H 2002. január 1-től 2002. május 31-ig az „MBI Befektetési Jövészámbla” elnevezésű biztosítási termékhez kapcsolódó hitellehetőségről a fogyasztók megtévesztésére alkalmas tájékoztatást adott.

Az eljárás alá vontak magatartásukkal megsértették a Tptv. 8.§-a (2) bekezdésének a) pontját.

84. A Versenytanács a fogyasztók tisztességes, megtévesztésükre nem alkalmas tájékoztatása érdekében a jogsértés Tptv. 77.§-a (1) bekezdésének d) pontja alapján történő megállapítása mellett nem tartotta szükségesnek a jogsértő magatartást további folytatásának ugyanezen bekezdés f) pontja szerinti megtiltását, mivel az eljárás alá vontak jogsértő magatartása időben már lezárult.

85. A Versenytanács bírságot szabott ki az eljárás alá vontakkal szemben a Tptv. 78.§ (1) bekezdése alapján. A bírság összegét a Versenytanács a Tptv. 78.§-ának (3) bekezdésében meghatározott szempontok szerint határozta meg.

A bírság megállapítása során a Versenytanács figyelembe vette

- a vizsgálatlal érintett termék sajátos, bizalmi jellegét,
- a jogsértéssel érintett időtartam több évet, a K&H esetén több hónapot felölelő voltát,
- a jogsértéssel elért fogyasztói kör nagyságát,
- azt a körülményt, hogy a biztosítási szerződés megkötésével a fogyasztó legalább 20 évre lekötölte magát, évekre vállalva a díjfizetését, amely azt is jelenti, hogy a más biztosítókhoz fordulás (újabb szerződés kötése) lehetősége korlátozottabbá vált, így a jogsértő magatartás piaci hatása időben elhúzódó (a Versenytanács ezen okból nem tudta elfogadni az MBI azon védekezését, hogy a magatartás piaci súlya jelentéktelen volt, vö. 37. pont).

Az MBI vonatkozásában a Versenytanács tekintettel volt az „MBI Befektetési Jövészámbla” szerződések után részére kifizetésre került jutalékok igen magas összegére is (figyelemmel a megkötését követően megszűnt szerződések utáni jutalékviszársokra is)

Az MBI esetén a Versenytanács súlyosító körülményként értékelte, hogy az MBI-vel szemben a jelen esetben már a harmadik versenyfelügyeleti eljárásban került megállapításra, hogy a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított. E körben hangsúlyosan vette figyelembe a Versenytanács, az előző két versenyfelügyeleti eljárás alapján az „MBI Befektetési Jövészámbla” termék értékesítésének megkezdésekor az MBI előtt ismertnek kellett lennie, hogy milyen versenyjogi követelményeknek kell eleget tennie.

Az Union esetében a Versenytanács tekintettel volt

- piaci részesedésére az életbiztosítási piacon, azon belül pedig a befektetési egységekhez kötött életbiztosítások alpiacon,
- a K&H 2002. május 27-i keltezésű levelének kézhezvételét követően tanúsított magatartására.

A K&H kapcsán a Versenytanács

- figyelemmel volt arra, hogy a jogsértő magatartás számára igen kis mértékű hozadékkal (bevétellel, illetve nyereséggel) járt,
- súlyosító körülményként értékelte, hogy esetében már harmadik alkalommal került megállapításra, hogy a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított,
- enyhítő körülményként vette számításba, az eljárás alá vontak közül egyedül a K&H nem tagadta, hogy hibát követett el, illetőleg a jogsértő tájékoztatás megszűnése a K&H intézkedésére vezethető vissza.

Mindhárom eljárás alá vont kapcsán figyelembe vette a Versenytanács, hogy

- az „MBI Befektetési Jövészámbla” terméknek csak az egyik lényeges tulajdonságaként került ismertetésre a kedvezményes hitellehetőség, s ez nem az összes fogyasztót befolyásolhatta a versenyjogilag releváns döntésének a meghozatalában,
- a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VIII. 20.248/2006/7. számú ítéletének azon megállapítását, amely szerint az Union és az MBI a biztosítási szerződés megkötésekor nem tanúsított szándékos, megtévesztő magatartást a kedvezményes lakáshitel biztosításával kapcsolatban.

A bíróság összegének meghatározásakor a Versenytanács figyelembe vette továbbá, hogy a Legfelsőbb Bíróság korábban több alkalommal rámutatott arra, a bíróság kiszabásának célja az, hogy a vállalkozásokat visszatartsa a tisztességtelen piaci magatartástól és egyúttal megteremtse a gazdasági verseny tisztességét. Ez a cél pedig csak olyan mértékű bírsággal valósítható meg, amely a versenyjogsértést megvalósító vállalkozónak érezhető megterhelést jelentő anyagi hátrányt okoz (Kf.III. 27.599/1995/3.), s olyan összegű, amely az eljárás alá vontat a hasonló magatartástól visszatarthatja (Kf.I. 25.217/1993/3. és Kf.II. 27.096/1995/4.).

A Versenytanács szerint e cél a kiszabott mértékű bírságokkal érhető el.

## **VIII. Egyéb kérdések**

86. Az MBI indítványozta Jurányi Gábornak, az Ingatlanhitel Plusz Zrt. cég vezérigazgatójának tanúkénti meghallgatását annak bizonyítására, hogy a „banklevél” visszavonását követően az MBI-ügynökök olyan instrukciót kaptak, a jövőben, ha az ügyfélbeszélgetés során az ügyfél jelzi, hogy hiteligénye van, a „banklevélre” nem hivatkozhatnak, azonban többlétszolgáltatásként az ügyfélnek azt tanácsolhatják, forduljon az Ingatlanhitel Plusz Zrt. céghez, amellyel az MBI megállapodott, hogy hitelügyekben - ideértve az életbiztosítás hitelfedezetül való esetleges elfogadását is - tanácsadást, segítséget nyújt az MBI ügyfeleinek.

A Versenytanács elfogadta, hogy a K&H 2002. május 27-i keltezésű, Union-hoz intézett levelét követően, 2002. június 1-től (közelebbről nem ismert tartalommal) megváltozott a fogyasztóknak nyújtott tájékoztatás, ezért nem volt szükséges a tanú meghallgatás elrendelése.

87. Az MBI bizonyítási indítványként előterjesztette, megítélése szerint ahhoz, hogy a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartás történt-e vagy sem, meg kellene állapítani, hogy az ügynökök részéről milyen információk kerültek elmondásra fogyasztók számára. Éppen ezért indítványozza vagy a biztosítási ügynökök, vagy pedig a biztosítási ügynökök oktatását végző személy meghallgatását.

A Versenytanács nem tartotta szükségesnek az MBI munkatársainak a meghallgatását, mivel a rendelkezésre álló írásos dokumentumokból kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy 2000. szeptember 19. és 2002. május 31. között a fogyasztók milyen tartalmú tájékoztatást kaptak.

88. Az MBI nem ért egyet azzal, hogy a Versenytanács a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VIII. 20.248/2006/7. számú ítéletét próbálja álláspontja igazolásául felhasználni (38. pont).

A Versenytanács megítélése szerint a Legfelsőbb Bíróság jogerős ítélete segítette a tényállás pontos megállapítását, megvilágította az eljárás alá vontak magatartásának polgári jogi megítélését. Megjegyzi a Versenytanács, az ítéletnek az eljárás alá vontakra kedvező megállapításai is figyelembevételre kerültek.

89. A határozat elleni jogorvoslati jogot a Tpv. 83.§-ának (1) bekezdése biztosítja.

Budapest, 2006. szeptember 7.